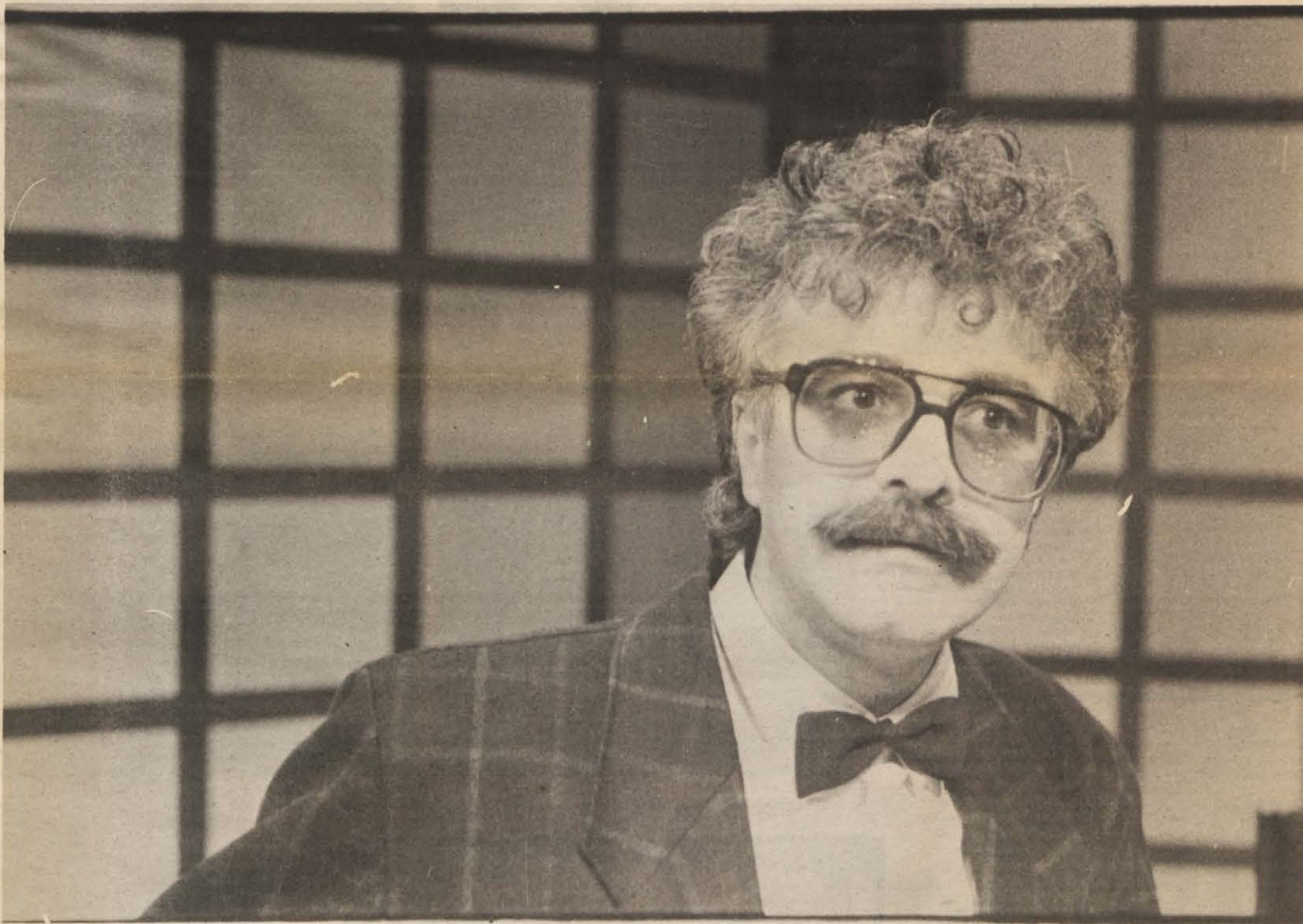
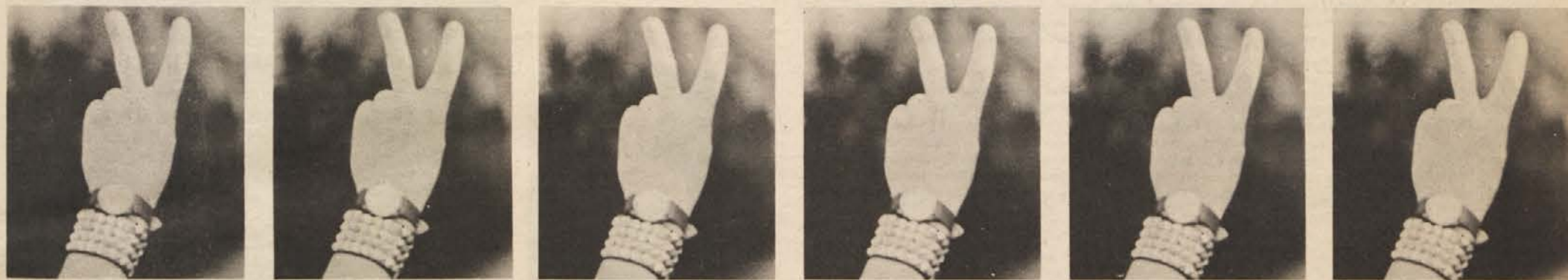

KATEDRA KATEDRA

V svojem programu sem večkrat omenil tako imenovani »posebni status« Kosova. Dejstva so naslednja: na Kosovu velja »posebni status« že od leta 1981, ne prejšnja in ne sedanja vodstva federacije, republike Srbije niso hotela resnično odpraviti krize na Kosovu, ki je socialna, nacionalna in človeška tragedija vseh narodov, ki žive tam. Politična oligarhija vzdržuje kosovsko krizo, s katero drži Jugoslavijo za vrat. Vse njene dosedanje poteze dokazujejo, da tega problema noče rešiti, ker to ni njen interes. Zavzemam se za to, da Kosovu podelimo normalen status, da se v pokrajini uvede mir, kajti mir je tisto, kar ta pokrajina potrebuje. Najodgovornejše je predsedstvo SFRJ, ki mora štiti državljanske pravice ne glede na nacionalnost, spol in svetovni nazor. S poudarjanjem samo albanskega nacionalizma, podprtih z nepreverjenimi trditvami v medijski vojni proti Kosovu in Albancem, se je predsedstvo objektivno postavilo na stran srbskega nacionalizma. Tako si je napravilo sleherno možnost, da bi s svojo avtoriteto vzpostavilo dialog med sprtimi stranmi. Izvirni greh naše vlade se vleče že od leta 1981, ko je za »dialog« z demonstranti uporabila orožje.

Srbski CK s Slobodanom Miloševićem na čelu je dokazal, da zanj Kosovo obstaja samo kot srbski problem, dokazal pa je

tudi, da si podrejanja avtonomnih pokrajin ne predstavlja kot vzpostavljanje enakopravnega dialoga. Če je Kosovo sestavni del SR Srbije, potem so tudi Albanci enakopraven del prebivalstva SR Srbije. Tudi, če Stipe Šušar in Slobodan Milošević v naslednjih dneh prideta do rudarjev v Starem trgu, sta s svojim zavlačevanjem dokazala, da imata v mislih druge račune.

Nečloveški odnos do stavkajočih rudarjev dokazuje, kolikšna je cena državljanov v naši državi, koliko veljajo temeljne človekove pravice. Temeljna pravica je pravica do javnega dialoga, ki ni bila dana rudarjem, ko pa so jo hoteli vzeti, niso našli sogovornika. Albanski rudarji so tako postali drugorazredni državljani, nevredni pogovora, kar dokazuje, da se to lahko jutri zgodi rudarjem v Bosni, na Hrvaškem, v Makedoniji, Sloveniji ali komurkoli drugemu. Edina pravična poteza je odstop Predsedstva SFRJ, kar naj Slovenija zahteva. Do izvolitve novega Predsedstva prevzame njegovo vlogo Skupščina. Naša človeška in državljanska dolžnost je solidarnost z rudarji Trepče, da bi skupaj dosegli pravico do dialoga. Tudi zaradi nas in naše prihodnosti.

Vinko Vasle

DOL S SOVRAŽNIKI

Tožba o zaroti mračnih, nerazsvetljenih, konservativnih sil, ki da dušijo vsako liberalnejšo pobudo in jemljejo smisel prizadevanjem za spremembe, je tipična preohlajna formulacija. Delno seveda drži, njen učinek pa je, zaradi tistega drugega, netočnega dela, porazen — postane izgovor in alibi za apatično pasivnost, opravičilo in obenem nujni pogoj za ohranjanje čiste vesti. *Lasni del krivde pač povnanji, sproječa v fantom sovražnika, v gravitacijsko točko negativne moči.*

Dokler ne priznamo, da je hujske od tistega, kar nam počnejo drugi, to, kar počnemo sami, ostajamo pač v lagodni samovšečni poziciji vedno znova posiljene device. In seveda prevzemamo priljubljeno jugoslovansko držo, ko so krivi Avstralci, ker ne marajo streljanja po dvoriščih lastnih mest, Američani, ki iz kapitalistične zaslepljenosti in kapricioznosti ne dovolijo Zastavi, da bi prodrla med njihove kupce, Nemci, ker ne obožujejo naših delovnih ljudi in pripravijo svoje meje, Albanci, ki z nezadržno vneto plodijo nove rodove kontrarevolucionarjev, Slovenci, ker koketirajo s preživelimi oblikami meščanske politične ureditve, južnjaki, ki ne delajo, Srbi, ki nam hočejo odvzeti avtonomnost, itd., itd. Mi sami, ogrožene žrtve, pa čakamo, da nam bo zgodovina dala zadoščenje. In imamo seveda prav, vselej prav.

Druga plat takega odnosa je evforična samozavest. Ne manjka je tudi pri nas, v bojih, ki nas zadevajo in ki se nam jih zdi vredno in potrebno bojevati. Gre za prepričanje precejšnjega dela t. i. demokratične javnosti, da je fronta partikularnih civilnodružbenih bojev dovolj močna, da je do te mere impregnirala javno mnenje, da povratek na staro ni več mogoč, vsaj ne v Sloveniji, če pač abstrahiramo možnost direktnega nasilnega posega od zunaj. A dokler pridobivajo prakse zadnjih let niso institucionalizirane, legalizirane, vsestransko vključene v temeljni pravni sistem, ni prav nobenih zagotovil, da ne bo že jutri drugače. Ali že danes. *Krhka in v nekaterih razsežnostih zgolj navidezna demokratična ozaveščenost javnosti se lahko v nekaj korakih sprevrže v homogenizirano destruktivno maso, ki svojo statično togost zbira okrog »večnega«* Interesa, kateregakoli že. Dovolj je ena sama velika začetnica, ena sama univerzalna sklicevalna instanca, ena sama slika na steni, ena sama frustracijska identifikacija. Nastavkov za sentimentalizirano nacionalno mesianstvo pa je tudi pri nas dovolj.

Tudi zato se mi zdijo Kučanove besede na proslavi slovenskega kult(ur)nega praznika naivne. (Mimogrede — tudi če verjamem v njegovo osebno poštenost in naprednost usmeritve, ki jo pooseblja znotraj partijske ureditve, me samo dejstvo, da se šef partije pojavi kot slavnostni govornik na proslavi kulturnega praznika, navdaja z grotesknimi asociacijami.) Povedal je, da je bil slovenski narod najuspešnejši v časih trdne povezanosti politike in kulture, med NOB. Tudi o tem smemo dvomiti, če odmislimo temeljno dejstvo, da je šlo za izredne razmere, ki ne morejo nuditi realnih vzorcev obnašanja za 21. stoletje. Sicer pa, ne vem, kdaj se je kaj takega še godilo. Morda v protestantizmu, potem pa je polovica poštenih ljudi pomrla, druga polovica pa se je izselila. Kar je ostalo, ... saj veste, poznate to molitev. In ono drugo tudi.

Boris Svetel

Staro je novo
in
novo je staro.

Katedra

POZ. ZAVR. N. ZAVR.!

Pred nekaj dnevi je poštar prinesel pismo, ki je bilo oddano na pošto v Beogradu. Pisal naj bi ga neki veleposlanik v pokoju, govori pa o nepotizmu in korupciji v Zveznem sekretariatu za zunanje zadeve. Pismo smo prevedli in pripravili za objavo. Ker je bil podpis izpisan precej okorno, veleposlaniki pa so le ljudje, ki se veliko podpisujejo smo preverili identiteto avtorja. Veleposlanik, ki je bil podpisan, živi v Beogradu. Pravi, da je borec proti vsemu, kar je v pismu navedeno, zagotovil pa je, da nam pisma ni poslal. Prav tako ga ni poslal nobenemu drugemu mladinskemu ali študentskemu listu v Jugoslaviji, mnogi pa so ga dobili.

Kdo žgečka v imenu drugih? Kdo spet vreba?

Mogoče ne veste.

— da bi bilo ljubljansko županstvo voljno odstraniti sporni spomenik med ljubljansko stolnico in skofljo, a da se temu upira Zveza borcev, ki pa je dejansko le paravan stalinističnega jedra slovenske Partije ...

— da je sociolog W. Sombart naštel kar 187 različnih opredelitev socializma ...

— da bo v reviji 2000 izšel dvajset strani obsegajoč govor, ki ga je v letu 1946 imel Edvard Kocbek pred vrhom KP Slovenije, z vrsto hudih kritičnih stališč do režimske stvarnosti ...

— da nekateri absolventi italijanskih višjih srednjih šol v Trstu niso nikoli slišali, da v tem mestu živi slovenska narodna skupnost ...

— da je naš sodelavec v Trstu prejel ekspresno pismo iz Ljubljane v 24 urah.

(Mladika, Trst, št. 1 — 89)

— da Tomaž Kšela, partijski sekretar v mariborski občini Rotovž sploh ni tožil Dejana Murka, Dragice Korade in Janka Lorencija, temveč samo grozil, da bi morebitnim piscem o njegovem vmešavanju v kadrovske politike ZSMS zaprl usta ...

— da ljubljanska komunala najbolj vztrajno pleska grafit »Tito, zakaj me silijo, da bi te imel rad« ...

— da je na mariborski UDB-i zaposlenih 200 policajev ...

— da je pri založbi KRT izšla »Antologija slovenske slavilne državniške poezije« v kateri najdemo pesem »Tovarišu Kidriču v spomin« iz leta 1953 in njeno različico »Umrli si...«, posvečeno Titu iz leta 1980.

(Katedra, Maribor, št. 6 — 89)

ANTIPROHIBICIONISTIČNA ZVEZA SLOVENIJE
TYRŠEVA 25, MARIBOR, TEL.: 062-212-004

PETICIJA

KRIMINAL Z DROGAMI V SVETU IN PRI NAS NARAŠČA. REPRESIVNE METODE IN PROHIBICIJA PRI REŠEVANJU PROBLEMATIKE NARKOMANIJE NE PRINAŠATA PRIGAKOVANEGA EFEKTA. ZAVZEMAM SE ZA PERMISIVNO ZAKONODAJO V ZVEZI Z DROGAMI TER POSTOPNO UVEDENO LEGALIZACIJO MARIHUANE, KAR SE NAJ UPOŠTEVA PRI LETOŠNJI SPREMEMBI KZ SFRJ. FEB 89

NJIHOV OBRAMBNI DAN

Jugoslovanska šola je znotraj sistema še vedno najmočnejši ideološki aparat. O tem je pisal dr. Rastko Močnik v uvodni študiji k spisom Karla Marxa Cenzura in svoboda tiska, ki so izšli pri KRT-u 1984. Da to drži, da ves »proces demokratizacije« ni nič drugega kot pesek v oči, so potrdili v soboto 12. februarja v Mariboru. Na Srednji naravoslovni šoli Miloša Zidanška so priredili obrambni dan in popeljali srednješolce na prisego vojakov in govor Staneta Dolanca ... Seveda je ob tem argument, da šola nosi ime po heroju, kot tudi brigada (ali kakršnakoli vojaška formacija že), da gre za dan brigade in da je bil Dolanc borec te iste brigade Miloša Zidanška, ponesrečen. Tip je grozil (tako kot vedno), dijaki so se zgražali, oblast pa se je dčila z dobrim obiskom, nabito polno dvorano Tabor.

To ni taktno, še manj neodvisno izobraževanje, še najmanj pa šola, iz katere bi prišli »nosilci razvoja«. Čeprav za nekatere droben dogodek, pa dovoljšen razlog za neresno jemanje te institucije.

Grožnja, da dobiš šest neopravičenih, če ne boš poslušal Dolanca, pa močno spominja na preganjanje čarovnic. Sic!

In kaj pravijo prizadeti?

Simona: »Organsko ne prenesem S. Dolanca, zato sem prizorišče zapustila. Bila sem deset minut, igralci so recitali partizanske pesmi. Udeležba je bila sicer obvezna, a kolikor vem, ni nihče kontroliral prisotnosti. Nekdo je pač moral napolniti dvorano, tam so bili tudi neki pionirji.«

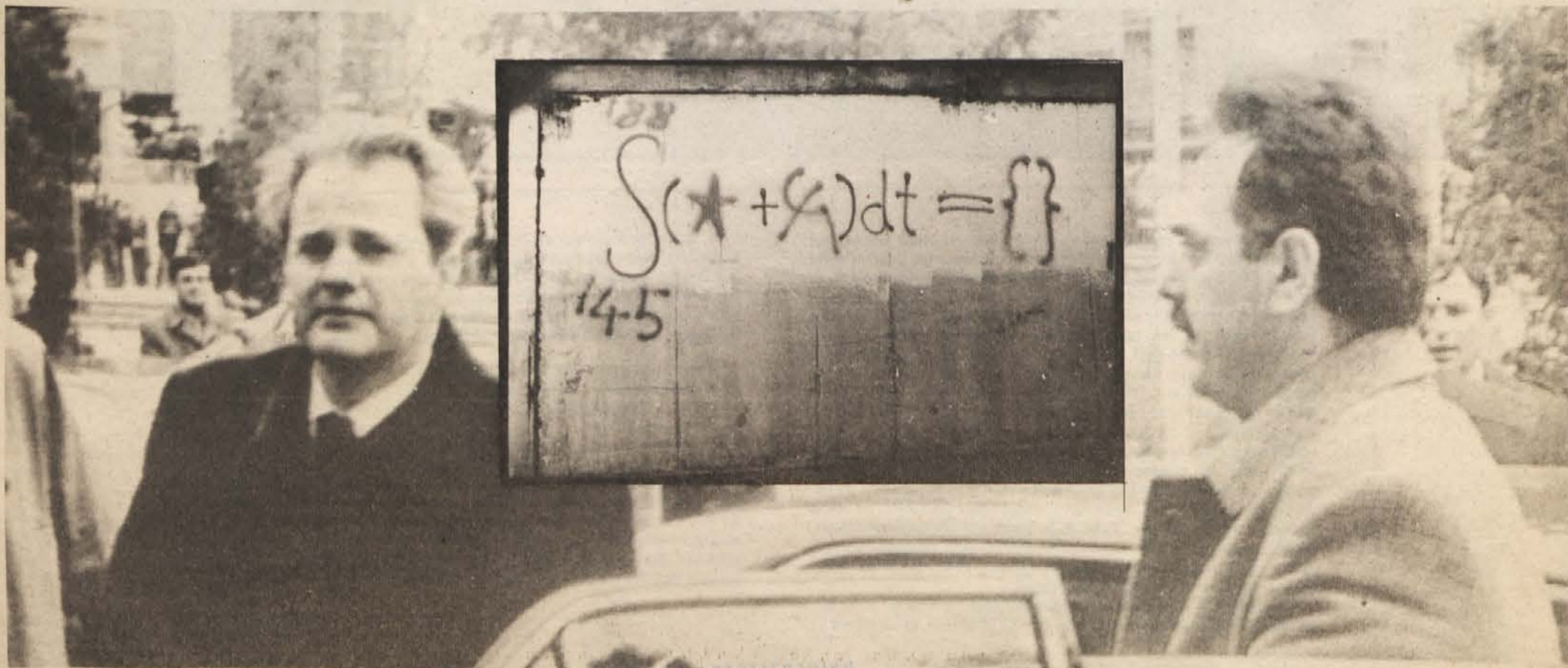
Uros: »Ob desetih se je začelo, ob pol dvanajstih smo odšli k upokojencem (srednješolcem dobro znan lokal s privlačnimi cenami). Nato smo se vrnili k zakletvi — to je generalka za moške. Bilo je brez veze. Slavnostni govor S. D. je bil v duhu: »Ko so bili partizani, so se borili bratski narodi, sedaj pa se pojavljajo nacionalisti.« Igrala je pleh muzika. To ni primeren obrambni dan, ker se pri tem ne naučiš kaj dosti. Bolje se je igrati kavboje in indijance.«

Ales: »Eno uro sem zdržal. Polomija do daske. Govori, hvalnice, klasična jugoslovanska proslava. Nas so povabili, pa nas še pozdravili niso, bilo pa nas je največ, okoli 600 komadov ...«

Dejan: »Nisem bil tam, imel sem druge obveznosti.«

Katja: »Obrambnega dne se nisem udeležila, ker me to ne zanima. Kakšne posledice?! Raje imam šest neopravičenih, kot pa da sem tam samo zato, da sem.«

Kako se bo ta mladež branila? In pred kom? Vnebovpijoča neresnost in nedisciplinarnost tudi nas upravičeno skrbita. Iskreno upamo, da bodo njihovi vzgojitelji našli primerne kazni in jih po kratkem postopku pretopili (dijake namreč, to neposlušno drhal) v vsestransko razvite osebnosti, patriote in socialistične samoupravljalce. Tako nam Bog pomagaj!

»... Z vso naivnostjo jemati igro resno...«

KATEDRA: Je bil magisterij sprejet?

ŽIŽEK: Tako je bilo. Magisterij je bil takrat, ko je to nekaj pomenilo, za razliko od danes, ko se preko tega delajo kariere, eksplicitno kritično do Marxa. Prva verzija je bila odklonjena. Zahtevali so, da dam dodatek, kjer naj bi pojasnil svoj odnos do marksizma. Odklonjena ocena, ki so jo podpisali, če smem zlobno pripomniti, marsikateri tistih, ki danes označujejo tista leta kot »svinčena«, ki se označujejo kot analitični filozofi, ki nimajo nič z marksizmom itd., temelji na tem, da svoje prirojene intelektualne sposobnosti napačno usmerjam. Šel sem vprašat, kaj to pomeni. Odgovor je bil tak, da pač še ni jasno, kaj bo iz mene, in ker se lahko razvijem v politično spornega avtorja, se morajo pred tem zaščititi tako, da bi v tem primeru lahko rekli, »seveda, nam je bil že od začetka sumljiv. V dodatku lahko zato napišeš karkoli. Gre le za to, da smo s tem, ko smo ti zavrnili prvo verzijo, kritični«. Na tej ravni so držali besedo. Napisal sem dodatek, ki je bil mnogo hujski kot sam magisterij. Bil je direktna, arogantna kritika ocene strokovne komisije. Moje posmehovanje so vzeli zelo resno in tako sem v drugo brez problemov magistriral.

KATEDRA: Na inštitutu si za poslen še zdaj...

ŽIŽEK: »Enkrat vmes se je pokazala prilika, da bi šel na Inštitut za marksistične študije pri SAZU, ki se je pred kratkim preimenoval v Filozofski inštitut. Na to nisem pristal in sem raje ostal pri Marksističnem centru CK, kjer bi moje temeljno delo bilo izdajanje zbranih del Borisa Žiharla. Nisem hotel pustiti službe na MC, kjer sem za službo porabil maksimalno tri ure tedensko. Okoli leta 85 se je odprla realna možnost, da bi najprej samo en semester, nato pa polno zaposlen predaval na Oddelku za filozofijo FF. Do takrat pa sem jaz že izgubil interes. Srečanje s FF je nekako spodletelo — danes sam nočem več tja. Tudi tisti semester, ko sem tam predaval, sem to počel bolj iz kolegialnosti do prijateljev, ki so me hoteli spraviti tja, kot pa iz interesa predavati na FF.

Vem za neko sejo, ko je celo Popit, ki je bil takrat ključna oseba, skoraj prosil, češ naj mi že kdo pove, ali bo Nova revija ali je ne bo. Bil je trenutek zmede. Šali se je izpostavil in tvegat — nova revija je nastala tako, da so politiki znotraj partije prevladali nad partijskimi intelektualci, ki so bili vsi proti.

KOMUNISTI, MARKSISTI, INTELEKTUALCI, POLITIKI...

KATEDRA: O čem se pogovarjaš s Kučanom?

ŽIŽEK: Prvič sem bil pri njem kot član delegacije Odbora za varstvo človekovih pravic v času dogodkov ob aretaciji, drugič pa mi je preko Petra Bekeša sporočil da bi rad govoril z mano in sicer v zvezi z našim kolektivnim izstopom iz partije. Priznati moram, da ni šlo za nič veleznaupnega ali skrivnostnega. Imel sem občutek, da je bil naivno rečeno, iskreno prizadet nad našim izstopom. O tem dogodku imam samo pohvalne besede. Običajno partija že ima neko vizijo in intelektualce uporabi samo zato, da jo izdelajo, nekako teoretsko utemeljijo. Kučan pa je odkrito priznal, da tudi te vizije pri tej partiji ni, da razen nekaj splošnih vodil, kot so pluralizem, demokracija, pravna država, ... nima globalne vizije, kako priti iz krize. Od nas, intelektualcev, ki smo izstopili, je pričakoval več, kot le neko legitimacijsko nalogo, več kot tisto vlogo, ki so jo partijski intelektualci odigrali v sedemdesetih letih. Tisto je bila tipična legitimatorska vloga — nekaj so sklenili v Beogradu, Tito je napisal pismo, začele so se čistke, potem pa nastopijo »mislilci« in s citati iz Hegla vse utemeljijo. Pri Kučanu sem opazil resno intelektualno zaskrbljenost. Od nas je pričakoval neko teoretsko podlago, ki bi jo lahko dali partijski prenovi, in te iluzije, ki jo najdemo pri večini partijskih ideologov, češ da je »vse že rešeno, gre samo za to, da stvari začujemo še v praksi«. Kučan nima. Druga poteza, ki jo cenim, je, da se niti v enem trenutku ni šel nobene poceni trgovine o tem, ali bi šli nazaj, kaj nam lahko obljubi ali podobnih stokanj v tej smeri, pa tudi nobene sledi o kakšnih pritličnih pritiskih ni bilo.

KATEDRA: Torej ne drži, da so vam ponujali celo mesta v CK, če ostanete?

ŽIŽEK: Tako moram reči — vkolikor bi se dalo nekatere izjave tako razumeti, sam tega nisem tako vzela. Razgovor ni tekel v tej smeri, ali bi bila to neka ponudba, ampak prej izraz tega, kako so na nas računali. Resno so računali na nas kot na kadre, kot na, če naj uporabim psovko, znotrajpartijsko alternativo. Sam tega nisem razumel kot poceni podkupnino, češ tole dobite, če ostanete notri.

Imel sem celo ta občutek, da je Kučan, pa tudi Bekeš, s temi razgovori hotel prepričati prekinitve komunikacije med nami in njimi. Hotela sta zagotoviti, da partija ostane partner v dialogu, in moram poudariti, da smo na to vsi pristali. Moj izstop ni bil akt očiščenja...

KATEDRA: Zakaj si ti splošno vstopil?

ŽIŽEK: Tega me ni sram popolnoma odkrito priznati — vstopil sem iz popolnoma manipulantskih razlogov. Imel se projekt organizirati neko teoretsko polje, ki danes je postavljeno. V takratnih razmerah, gre za zgodnja sedemdeseta leta, se je dalo ta prostor držati edino na ta način. Teorija mi je bila pač več kot vse. V tem je bil paradoks mojega položaja, ki me je na vso moč zabaval. Zanimiv detail iz tega časa je začetek zbirke *Analecta*. Nastala je po partijski liniji, na podlagi čistega nespোরazuma, in to upam tudi javno reči, da sem nekajkrat zavestno lagal in varal vse partnerje v igri. V času službovanja na MC CK-ja sem prisostvoval seji neke sekcije za kulturo ali založništvo, nekaj takega, in razpravljali so o tem, da je marksizem premalo močen v kulturi ter da je treba več napraviti za marksistično estetiko. Zedinili so se, da bi bila potrebna neka zbirka, namenjena marksističnemu pristopu h kulturi.

Urednik DDU Univerzuma, ki je bil na tej seji navzoč, ker so v partijski maniri sklicali urednike vseh založb in jim prali možgane, se je javil, da bi oni lahko bili ustanovitelji nove zbirke, če partija da zanj ukaz. Po sestanku sem šel do tega človeka in mu ponudil svoj projekt.

Moja prisotnost na partijski seji je bila dovolj, da nisem bil sumljiv, in vse, kar je ta urednik od mene zahteval, je bil kakršnekoli papir, po katerem bi se videlo, da je nova zbirka partijski ukaz. Vse, kar sem za to napravil, je bilo, da sem iztrgal en fragment iz zapisnika te seje, ne da bi na CK-ju to povedal, in mu ga odnesel. Seveda si na založbi nihče ni upal podvomiti, da me ne pošilja CK. S to dvojno prevaro se je začelo — knjigo je najprej izdal Rastko, začeli smo prevajati Lacana itn. Genialnost podviga je v tem, da so na CK-ju vse to sicer ugotovili, toda preporno. Stvar je že tekla, na DDU-ju so bili že drugi ljudje. Tako je nastala zbirka *Analecta* in za to nimam prav nič slabe vesti. Če bi se okoliščine ponovile, bi napravil natančno isto. Na teoretski ravni namreč ni bilo nikoli vprašanje, zakaj ne sklepati kompromisov. Če uporabim stalinsko formulacijo, bi rekel, da kasnejši uspehi upravičujejo prejšnje napačne in žrtve.

KATEDRA: Za takšne uspehe je potrebna neka vseobsežna zmeda...

ŽIŽEK: Na primer: v času službovanja na Marksističnem centru pri CK-ju sem lahko od blizu spremljal, kako vse to deluje. Zanimivo je bilo spremljati razlike med partijskimi intelektualci in med relativno razsvetljenimi, liberalnimi funkcionarji. Figura, ki je bila v tem razcepu tragična, je takratni predstojnik MC, na CK-ju zadolžen za kulturo, Franc Šali. V času, ko se je ustanovljala Nova revija, sem še imel stike z Marksističnim centrom, in upam reči, da ima največ zaslug za to, da je Nova revija lahko nastala. Človek, ki je, vsaj takrat, popolnoma naivno veroval v samoupravljanje, kardeljanski pluralizem, partijo, ... je to igro povsem resno vzel in v tem je njegova tragičnost. Kolikor sem imel vpogleda v te notranje partijske intrige, lahko rečem, da je bilo takrat obdobje, ko ni bilo jasno, ali bo politični vrh dopustil Novo revijo ali ne. Vsi so mislili, da je odločitev že padla, ni pa še znana. Vem za neko sejo, ko je celo Popit, ki je bil takrat ključna oseba, skoraj prosil, češ naj mi že kdo pove, ali bo Nova revija ali je ne bo. Bil je trenutek zmede. Šali se je izpostavil in tvegat — Nova revija je nastala tako, da so politiki znotraj partije prevladali nad partijskimi intelektualci, ki so bili vsi proti. To se mi zdi zelo pomembno. Ustanovitev Nove revije je bila, gledano kot znotrajpartijski dogodek, zmaga razsvetljene partijske politike nad lastno inteligenco. Moj enoznačni vtis iz časa službovanja na Marks. centru je ta, in napaden je samo v primeru, da se je v ozadju odzadaj dogajalo še nekaj ultramarksističnega, da je večina pobud za čistke in več blokad novih idej prišlo iz krogov partijske inteligence. Represijo je preprečevala razsvetljena politika. To je resnica sedemdesetih let. Z nekoliko zlobe bi lahko brali javna glasila tistega časa in se prepričali, kdo je takrat pisal proti pobudi za ustanovitev Nove revije, na primer. Našli bi veliko ljudi, ki danes jokajo, kako svinčeni časi so bili takrat. Iz tega časa je zanimiva moja naključna izkušnja z UDBO oziroma poskus, da bi me pridobili za špiclja — toda ne za informatorja iz alternativnih krogov, kot bi človek v prvem hipu pomislil, ker sem se tam gibal, pač pa za vohunjenje med samo partijsko inteligenco, znotraj same partije.

Obramba mojega magisterija, leta 1975, je bila orgija. Pred polno sobo mi je Vojan Rus zastavil več kot dvajset vprašanj, večina takšnih — ali poznam odnos Nehrujeve kongresne stranke in socialistične internacionale, ali poznam faze kitajske revolucije, itd.

FOTO: DEJAN PUŠENJAK

Mene kot outsiderja so hoteli, da bi sledil razprtijam med samimi uradnimi marksisti!

KATEDRA: Ali misliš, da bi lahko držala teza, da je mladinski projekt boj za oblast v resnici Kučanov, ki se preko umetne opozicije legitimira kot demokrat, kot liberalni politik, ...

ŽIŽEK: Lepa teza sicer je in Kučan se mi zdi dovolj zvit za kaj takega, hkrati pa moram reči, da je geneza mladine kot fenomena tako zapletena, da se je ne da prehitro poenostavljati. Korenini v Časopisu za kritiko znanosti — linija Bavčar, Korsika, kasnejši dogodki z Janšo —, druga linija izhaja in t. i. rock in punk esejske pri Problemih ter iz postopne politizacije subkulture, tretja, morda najvplivnejša smer vodi iz Radia Student. Vsi ti elementi so združeni v današnji alternativni. Paradoksnost te situacije se lahko razreši le tako, da vsaka skupina ali gibanje znotraj nje dobi svoje glasilo ali tednik, če se naj artikularijo razlike — imamo npr. Demokratsko zvezo, ki nima glasila, in temu analogno Mladino, ki nima svoje stranke ali gibanja. In zdi se mi prirodno, da ZSMS to postane. S tem bi bil politični prostor bolj logično strukturiran. Ta teza o pakih se vleče že iz časa Perspektiv — te naj bi bile dvorna opozicija, ki igra neko vlogo v manipulacijah. Ponovilo se je pri Novi reviji v obliki govorice, da pač politika namerno vzdržuje neko kulturniško opozicijo, da bi z njo utemeljevala svojo liberalnost. Ta logika podcenjuje površino, misli, da se vse, ali vsaj preveč, dogaja nekje zadi.

KATEDRA: Kako to, da si govoril na 3. seji RK ZSMS-ja v Cankarjevem domu?

ŽIŽEK: Tega mi sicer ne bo nihče verjel, povedal pa bom vseeno. Tisti dan sem hotel imeti miren dopoldan in se na sami seji odlično zabavati ob sporih drugih...

KATEDRA: Kako pa si vedel, da bo do sporov prišlo?

ŽIŽEK: To je bilo jasno. Poleg tega pa sem prejšnji večer gledal TV Dnevnik in Veričevo intervencijo na seji mladinskega predsedstva, ko je mahal s prepisanim dokumentom. Ko sem vstopal v dvorano, sem se na stopnicah zaletel v Školca, ki mi je na hitro namignil, da bi bilo morda dobro, če bi govorila tudi Mastnak in jaz. Medtem ko so ostali nastopali, sem moral eks-

Moja izkušnja iz službovanja na CK-ju je ta, da pravi čistkarji, klavci, po sestanku suvajo pod rebra in si pravijo štose na račun sistema.

pres improvizirati in to mi je potem zasralo cel dan. Nič ni bilo tako usodnega, vnaprej pripravljene, vse je bila čista improvizacija.

KATEDRA: Ali bi želel povedati kaj mimo direktnega vprašanja?

ŽIŽEK: Apeliral bi v tej smeri, da je treba jemati stvari čimbolj resno, ne imeti cinične distance. Ta trenutek je glavna nevarnost tisti cinični refleksi, češ saj je vse odločeno, politika je itak kurba, ne spleča se, vse je korumpirano... To je tradicionalna kritika-kastrična drža. Ne le, da na njej ni nič subverzivnega, je celo direktno konformistična. In tu je treba opraviti z neko splošno iluzijo: pravi komformist ni tisti, ki verjame. Moja izkušnja iz službovanja na CK-ju je ta, da pravi čistkarji, klavci, po sestanku suvajo pod rebra in si pravijo štose na račun sistema. V tem trenutku je treba jemati igro kar se da zares, iti se neko naivno zaupanje, izkoriščati vse razpoložljive mehanizme, ne zapadati ciničnemu kritikarstvu... Ko oblast nekaj ponudi, je to treba sprejeti in jo držati za besedo. Tu se mi zdi modra odločitev Demokratske zveze — če SZDL pravi, da je prostor za vse, potem pa pojdi-mo noter. Zakaj ne? Ne zdi se mi pametno zaostrovati na tej ravni, da z njimi ne bi hotel imeti nič skupnega, da se gre raje v konflikt itd. Na vseh nivojih je treba z vso naivnostjo jemati igro resno, kajti, če kaj definira realso-cializem, je to, da ta sistem živi od tega, da imajo ljudje cinično distanco, da ne verjamejo vanj. V tistem hipu, ko ga ljudje začnejo jemati resno, se prične sistem rušiti. Na prvi pogled je to videti obratno: funkcionarji nenehno jamrajo, da so ljudje premalo mobilizirani, da so apatični, ... in prav to je čist primer tega, čemu v psihoanalizi pravimo zani-kanje. Z apatično, cinično distanco si v tem trenutku najboljši možni podložnik. To se mi zdi usodno pomembno poudariti. Treba se je z vso naivnostjo vzpodbujati v državljanske iniciative, na tej ravni je dragocena vsaka drobnarija.

Dejan PUŠENJAK

Če me spomin ne vara, sem pri prvih embrionalnih poskusih — na pritisk tistega dela javnosti, ki mu je začelo presedati, da si politična elita lasti v njenem imenu nomopol nad kadrovanjem — za drugačne volitve zapisala, da me pravnice oblastnikov, ki so jih polna usta »prizadevanj za spremembe«, obenem pa držijo fige v žepih, spominja na devico, ki bi poskusila posteljne radosti pod enim samim pogojem — da bi ostala nedolžna. Od tedaj se ni v tem cirkusu vitosusu pravzaprav nič spremenilo. Sistem s sebi lastno logiko funkcionira tako rekoč idealno, politični petting se nadaljuje. Javnost, zmedena zaradi do popolnosti zakompliciranih volilnih postopkov, v tem cirkusu še kar sodeluje; in mora v zahvalo za to svojo potrpežljivost poslušati še takšne neokusnosti, kot je ta iz ust Jožeta Smoleta, da je treba v interesu demokracije ob tokratnih volitvah za našega člana zveznega predsedstva prenehati z vnašanjem dvomov, ali bodo volitve demokratično izpeljane. Če ima Smole to izjavo, ki je samo še en dokaz trdoživosti boljševiskih manir, svoje razloge, pa ima dovolj razlogov za konstanten dvom tudi javnost. Zgodovinskega spomina s takšnimi verbalnimi dekreti pač ni mogoče izbrisati: poraz Anderliča, Drčarjeve, Bavčarja (navsezadnje tudi Janše v organizaciji, ki je izjavila, da bodo naslednje volitve neposredne ali pa jih ne bo) in vse, kar se je dogajalo okrog zadnjih volitev skupaj z bolj ali manj prozornimi oblastniškimi igricami, je menda dovolj tehten protiargument Smoletu. Ob tem je iz seveda strogo zaupnih virov prikajala celo novica, da je s združevskim uradnikom že dovolj vsakokratnih kritik, ki letijo nanje po vsaki volilni farsji, in da so se začeli pripravljati na tokratne dru-

gačne volitve, vendar je prišlo iz partijskih vrst jasno znamenje: stop.

Simptom, da ni nikjer drugje kot ravno v tej državi, ki bi ji težko rekli pravna, toliko sklicevanja na ustavo in zakone, prihaja v zadnjem času vse bolj do izraza. V imenu ustavnosti in zakonitosti so na primer trgali z zidov plakate socialdemokratov, v imenu ustavnosti in zakonitosti, naj bi tudi čakali na uresničevanje zahtev po neposrednih volitvah, dokler ne bomo spremenili zvezne in republiške ustave. Če se ob tem čakanju in po vseh porazih še zmeraj najdejo alternativni kandidati, ki so pripravljani posoditi svoje ime in energijo za vedno novo razkrinkavanje volilne farse, torej za razkrinkavanje že razkritega ob podpori demokratične javnosti seveda, to priča o neizmerni vztrajnosti tega ljudstva. To vztrajnost je seveda mogoče imenovati tudi kako drugače. Osel gre samo enkrat na led, so imeli navado reči naši predniki, volivci smo šli tokrat že četrtič. Pa izpeljite iz tega, kar vam je drago; lahko tudi to, da bomo led nekoč morda le razbili.

Z roko v roki z oblastniško skrbjo za »ustavnost in zakonitost« gre tudi žuganje z nevarnostjo, ki grozi z juga čes, biku ni pametno mahati z rdečo cunjno. Ob tem pa eminentni pravni strokovnjaki zatrjujejo, da se Skupščine SFRJ prav nič ne tice to, ali išče republiška skupščina pred izvolitvijo člana predsedstva oporo za svoj izbor samo v javnem mnenju ali pa v ta namen razpiše tudi referendum. Ampak upoštevanje takšnih argumentov je seveda že preveč za to oblast, ki misli, da se je izkazala že s tem, ko je omogočila, da lahko vsakdo kandidira (oziroma da lahko vsakogar evidentirajo), po-

tem pa lop po volji ljudstva s stariimi, nedemokratskimi metodami.

Tačas je o volitvah za člana zveznega predsedstva, kar zadeva njihovo izpeljavo, jasno samo to, da ni nič jasno. Poleg tega seveda, da bo šel v Beograd Marko Bulc. Ampak zakaj ne bi verjeli, da so govorice o Bulčevi predstavnosti za to mesto le grdo natolcevanje: če se bo ponovila praksa prejšnjih volitev, ko so dosledno izgubljali kandidati, ki so imeli največ podpore v temeljnih kandidacijskih konferencah, Bulc ne bo zmagal.

Darka Zvonar

FOTO: ERIK LUTMAN

ZGODBA

Zgodba prva

»Hvaljen Jezus, je rekel Janček, ko je prihajal v zapor. Na veke amen, mu je v imenu vseh odgovoril Švejk!« Literarni junak Švejk se je sam izbral za izvoljenca. To je podobno dobrim družinskim kvizom, ko pri nas volimo. V njih imamo tudi mi več kandidatov. Vsak si vzame kos simpatij različnih ljudi. Ljudje jim jih dajejo. Kandidatu

medija pa (kako je mogoče) na koncu vselej uspe (četudi se poskušajo z njim biti različni).

Zgodba druga

»Včeraj je bil z nama na zaslišanju prav takle človek. Ko ga je avditor vprašal, kaj je v civilu, je rekel »Piham pri Križu!« In trajalo je več kot pol ure, preden je avditorju razložil, da goni meh pri kovaču Križu.«

Vsak vol ve, da je naš volilni sistem nastavljen tako, da lahko obdrži pri življenju tudi že razpadajočo prostitutko. Vsak vol ve, da ima naš volilni sistem nastavljene varovalke, ki pregorijo, ako pride do neljubega. In da je tedaj treba igro začeti znova. Vsak vol tudi ve (kot pri nas vladajoči zdaj počnejo), da se vsako kravo ne da dvakrat nategniti na isti način, in se zavaruje s še eno

ljubico. Vsak vol ve, da je v naši demokraciji povsem normalno še pred začetkom kandidacijskih konferenc vedeti, kdo bo na koncu zmagal. Vsak vol tokrat ve, da bo predsednik države in nevrščeni Marko Bulc, ki ima bojda tudi lovske izkušnje iz nam prijeljskih črnih držav.

Vsak vol ve, da so neposredne in tajne volitve predpogoji, da se lahko sploh začnemo pogovarja-

ti o pooblastilih vladajočim.

Mene, vola, tako motijo tisti, ki govorijo in razlagajo o modifikacijah volilnega sistema, katere naj bi prinašale več demokracije. To ni nič drugega kot gonjenje meha pri kovaču Križu. Zaradi katerih bolijo križi in zvezde. Pri volitvah je treba začeti znova, ne pa se ubadati z razčefuknjencem!

Bojan Tomažič

V knjigi *Geschichte und Eigensinn*, s katero Oskar Negt in Alexander Kluge utemeljujeta raziskovalno področje »politična ekonomija delovne sile« kot nasprotje »politični ekonomiji kapitala«, najdemo na straneh 442 in 443 opombo, v kateri opišeta nekaj potez bibliotekarja:

»Krtovsko delo golih agentov bibliotekarstva zgubi na določeni točki vse, kar je bistveno za inteligentno delo, in reproducira, kot mrlič, znotraj nakopičenega znanja nekaj zmeraj enakega. To bi bil del industrializirane knjižnice, vendar omejen na svojega človeškega nosilca. Kako pa je tako mrtvo delo dragoceno, če ga nekdo izpraša. Pokaže se, kako knjige spregovorijo v poznavalcu. Inteligentno delo se je tukaj povsem skrčilo v motiv, v slast do znanja in v ljubezen do knjige.«

Bibliotekar je na tem mestu opisan kot oseba, ki opravlja svoje delo na neindustrijski način in prav s tem omogoča industrializacijo knjižničnega poslovanja. Opomba je ponazorilo mesta v glavnem besedilu, kjer avtorja govorita o medknjižnični povezavi kot prepletu medijev. Ves odlomek o knjižničarstvu pa je del poglavja o »inteligentnem delu in industrializaciji«.

V uvodnem odstavku, še posebej pa v navedku je zapisanih nekaj pojmov, ki so uporabni za opis »mest možnih preoblikovanj«, kot sem poimenoval pisanje »vzivje razvoja Univerzitetne

MESTA MOŽNIH PREOBLIKOVANJ

FOTO: ALEŠ GAČNIK

knjižnice Maribor«. Vabilo za pisanje takšne vizije je bilo objavljeno v časopisu *Večer* 10. februarja 1989 v razpisu za ravnatelja knjižnice.

Delovanje knjižnice kot institucije lahko začnem spoznavati na dveh točkah. Prva pot je opisovanje razmerja med zgradbo in institucijo; druga opisovanje medijev, v katerih se knjižnica pojavlja na različnih mestih, z različnimi vlogami. Pri mariborski Univerzitetni knjižnici je prva pot trenutno bolj makavna, ker se je institucija pred kratkim preselila v povsem novo zgradbo, vendar v njej še ni zaživela.

Uspešnost institucije prepoznavam v učinkovitosti, da uporabnike spremeni v zahtevne potrošnike svojih uslug. V knjižnici to ne pomeni samo, da je ves čas prisotnih dovolj informatorjev, da je na razpolago dovolj terminalov, da so prostori prepoznavno razlikovani in so tako nenehno omogočene različne dejavnosti; temveč vključuje tudi privlačen in spodbuden utrip, katerega podlaga je razvijanje in ponujanje novih ali drugače zasnovanih uslug.

Uvajanje novosti in drugačnosti je zame izvedljivo samo kot prepoznavanje novih stvari pri ukvarjanju s preteklim in obstoječim. Kar je bilo nekoč dopisovanje med znanstveniki (in so zato za zgodovinarja znanosti dragocena tiska — oziroma uporabne kritične objave pisem ali dopisovanj), so danes publikacije, v katerih organizatorji kon-

gresov, simpozijev ali posvetovanj udeležencem izročijo dogovorjene in vnaprej napisane prispevke/referate. »Invisible college« vsebuje ob pogovoru na posvetovanju danes še zlasti menjavo publikacij s prispevki, separatov ali disket. Knjižnica je lahko vključena v takšno izmenjavo informacij na dveh točkah: s posredovanjem podatkov o izvedenih in načrtovanih posvetovanjih in z zagotavljanjem teh prispevkov (tako, da jih priskrbi za svoj fond ali da jih naroči z medknjižničnim naročilom).

Krtovsko delo bibliotekarja je neprenehno obdelovanje vsega, kar knjižnica hrani, po določenih pravilih. Obdelava prispevkov v znanstvenih revijah bi bila dragocena razširitev bibliografske obdelave knjig. Uporabniku bi se odprl obsežen del knjižničnega fonda, ki ga zdaj lahko v katalogu spozna samo po naslovu. S to obdelavo bi dobili dragoceno dopolnitev domoznanskega obdelovanja drugega in drugačnega izseka periodike, ki jo hrani knjižnica.

Krtovsko delo je trajno koristno, če se spremeni v sodobno obliko »mrtvega dela«: kar pomeni danes, da oblikujemo računalniško podprto zbirko podatkov. Z bibliografsko in domoznansko obdelavo fonda nastajata dve posebni bazi podatkov, s katerima je zagotovljena dostopnost gradiva, ki je shranjeno v knjižničnih skladiščih. Takšni bazi pa nista ponudba zgolj uporabnikom-obiskovalcem knjižni-

stem. Zdelo se je tudi, da so bili takrat uporabljeni triki zadnji jarek njihove obrambe in da naslednjic več ne bi delovali.

Nesreča te jesenske igre je bila, da se Bavčar ni dal prepričati, naj počaka na kandidato za Beograd, MDM pa se je odpovedala kandidaturi. (Zakaj alternativci ne želijo razmisлити nekaj mesecev vnaprej? Šahiranje iz poteze v potezo je tako očitno sterilna metoda!) Tako se je zgodilo, da: ni opozicija/alternativa za Beograd kandidirala nikogar, vse njene institucije pa so se pretvarjale, da jih stvar ne zanima.

Jasno je, da igra ni poštena. Prepričan pa sem, da bi močan kandidat s podporo neodvisnih medijev in alternativnih/opozicijskih skupin in organizacij **trdno zmagal**, tudi če bi se režim postavil na glavo. In za nas vse bi bilo to zelo zelo dobro. Že zato, ker je Predsedstvo SFRJ kolektivni komandant JNA.

Ljudi, ki bi posel zmogli, imamo. Janša, ki bi bil nabrž najboljši, zaradi obsodbe ne more kandidirati, ob *Bučarjevi* kandidaturi bi režim najbrž res pobesnel, *Križmanu* manjkajo izkušnje in ime, *Oman* pa bi bil po mojem izvoljen. *Bavčarju* ne bi bilo prijetno, a morda alternativci ne bi hoteli podpreti nekoga, ki ne bi bil član družine. Verjamem, da bi *Tone Pavček* opravil dobro delo, lahko bi vprašali *Veljka Rusa* ali *Boštjana M. Zupančiča*. Morda tudi *Tone Anderlič* ne bi bil napačen (od Bulca bi bil zagotovo veliko boljši!)

Od kandidatov, ki so v igri, sta za kritično javnost — alternativno/opozicijo zanimiva le dva: **Vinko Vasle** in **Gojko Stanič**. Vinko je »naš«, s podporo Gojku Staniču pa bi podprli liberalne politike v partiji. Slabost obeh je, da sta šibka, vprašanje je, ali bi lahko parirala beograjski džungli, pri Staniču je vprašanje, koliko bi bil svoj lasten človek.

Slabost ostalih je, da jim ne moremo zaupati, Tomaža Kalina pa politično nihče ne pozna.

VOLIMO VASLETA

Pri Katedri smo so odločili. Za Vinka Vasleta, seveda. Predstavlja ga njegov volilni štab. Štab VOLIMO VASLETA, njegova mama in njegove fotografije. Prispevka dr. Slavoj Žižka, tudi člana štaba VOLIMO VASLETA, ne boste našli na teh straneh, ker govori v intervjuju, ki pa ste ga že tako ali tako prebrali. VOLIMO VASLETA!

SLAVA PARTLIČ Politika je poklic

Ni naključje, da se je na Slovenskem tako udomačila sintagma »politika je kurba«. Tako me seveda ne preseneča dejstvo, da so mnogi ljudje Vasletov odstop in kasnejši preklis odstopa ter formiranje njegovega »volilnega štaba« razumeli kot »zajebancijo«, ki je prestopila prag dovoljenega, pa si zato zasluži večjo kazen, kot je javni posmeh — prezir torej! Na naših tleh, vsaj zadnjih 40 let, politika ni bila poklic, ni bila javna dobrina, dostopna vsakomur, ki se skozi javni natečaj, skozi konkurenco idej in programov do nje prebije. Pri nas je bila politika svečeniško opravilo, rezervirano za tanko plast posvečenih in se tu je o zasedbi tega in onega mesta odločal le vrh oblastniške piramide po nekih čudnih, javnosti neznanih kriterijih. Na takem humusu pa seveda ne more niti vznikniti, kaj šele rasti politična kultura neke družbe.

V projektu »VOLIMO VASLETA« sem se vključila zato, ker menim, da je politiki treba in mogoče tudi pri nas vrniti dostojanstvo poklica, ki ima — tako kot vsak drug poklic — pravico do zmote in s tem odgovornost

do sprotnega javnega priznavanja te zmote. Sneti mu je torej treba avro svečenstva, pod katero se je doslej skrivalo neznanje, nesposobnost in nepripravljenost na konkurenco. Naš kandidat Vinko Vasle ima po mojem mnenju vse, kar je potrebno, da se politike loti kot poklica. Ima dovolj široko splošno izobrazbo in razgledanost, je poznavalec razmer na trgu političnih idej, »kupec«, ki ima tudi izrazito svoj, osebni okus in ne sledi le modnim muham in nenazadnje, je tudi pripravljen tvegati in »zapravi« premoženje za idejo, ki se mu zdi tega vredna. Kot politik torej ne trguje le s fondom tistih idej, ki so »že preverjeno« skupne demokratični javnosti, temveč tudi s še nepreverjenimi, novimi.

Že iz programa, ki ga je žal mogel predstaviti le v Delu, pa v drobni knjižici, namenjeni aktivistom SZDL, je več kot očitno, da je vtis, ki se namenoma ustvarja v javnosti — češ, saj so vsi programi enaki, saj se vsi kandidati zavzemajo za pravno državo, politični pluralizem, neposredne in tajne volitve ipd., napačen. Razlike seveda more razpoznati že malce bolj pozoren bralec, še bolj očitne pa bi te razlike postale ob vsakem javnem soočenju idej in pogledov med kandidati. Toda priložnosti za dejansko vsebinsko predstavitev programov kandidatov, za razpoznavanje razlik med programi imajo

tako kandidati kot »volilci« sila malo.

Ko smo v štabu analizirali redke javne nastope Vinka Vasleta, smo seveda ugotovili, da mora naš kandidat ob vsakem stiku z javnostjo opozoriti na te razlike, ki so zlasti očitne na področju umevanja pravne države in vloge predsedstva v taki državi, na področju ekologije, zunanje politike, umevanju parlamentarne demokracije, jugoslovanske federacije, pojma neuvršenosti ipd.

Kandidatu bom torej — v skladu s svojim razumevanjem politike kot poklica — svetovala, da je pri opredeljevanju do vprašanj, kot so: stranke da ali ne, pomilostitev ali obnova procesa proti četverici da ali ne, jedrske elektrarne da ali ne, zmanjšanje vojaškega proračuna da ali ne, profesionalizacija in depolitizacija vodilnega armadnega kadra da ali ne ipd., kar se da nedvoumen. Da torej ne bo — kot ostali kandidati — odgovarjal tako, da je odgovor mogoče razumeti z da in z ne. Res je sicer, da odgovori take vrste njihovim nosilcem omogočajo, da jutri, ko so stvari že bolj jasne in družbeno dozorele, dokazujejo, kako so oni že včeraj zastopali prav takšno stališče. Toda če hoče Vasle politiki vrniti dostojanstvo resnega, zahtevnega poklica — in prav to s svojim programom in volilnim štabom tudi hoče — mora že danes tvegati z enoznačnimi odgovori. In to tudi počne.

FOTO: TONE STOKJO

KJE »PEGLAJO« ČLANI VOLILNEGA ŠTABA »VOLIMO VASLETA« SVOJEGA KANDIDATA?

Mag. MOJCA DRČAR-MURKO »Pravo je kultura držanja besede«

Je nekoč definiral to neizogibno in v vseh »fundamentalističnih« socializmih tako zlorabljeno gmoto vzajemnih zapisanih pravil in dolžnosti v sodobnih družbah dr. Ljubo Bavcon. Pravo je seveda tudi varnost, zagotovilo, odgovornost in država, ki je urejena kot pravna država, daje svojim ljudem sorazmerno trdne oporne točke za življenje

Že po občutkih in brez podrobnega znanja o vlogi prava za oblikovanje sodobne socialistične družbe bi najbrž vsak odrasli prebivalec lahko ugotovil, da je predpisov mnogo in preveč in da je njihova učinkovitost skrajno sporna. Tudi v zadnjih letih, ko se je ošabnost oblastnih struktur bistveno zmanjšala in ko ni tako preprosto iti mimo zakona, je državljan pogosto izpostavljen negotovosti sistema, ki mu še ne moremo reči pravna država. Prenormiranost je celo zunanji izraz poskusa, da se spelje pozornost k nebitvenim vprašanjem, predvsem pa — v tako na pol utopičnem, na pol avtokratskem ustavnem sistemu — kakršen je naš — povzročita kompetenčno zmedo. Organi, ki bi morali odločati in positi tudi polno, kolektivno in posamično odgovornost za rešitve, so pogosto brez moči, namesto njih pa odločajo telesa, ki po veljavnem pravnem redu nimajo pristojnosti in zaradi tega njihovi nosilci tudi ne no-

sijo nobene odgovornosti. Vsak pa ve — če nekdo ve, da ga bo njegov organ »pokril«, ko je ravnal v skladu z višjimi interesi, ki se določajo od primera do primera — bo tudi svoje stališče do zadev meril s lahkotnimi merili.

Tako je rehabilitacija pravne države pri nas absolutna nujnost. To seveda pomeni mnogo — od garancij neodvisnosti sodstva in odgovornosti državne uprave do razvijanja odgovornih in kulturnih razmerij med ljudmi in njihovo državo. Vendar za tako rehabilitacijo ni dovolj ostati na pravnem področju. Zdi se celo, da je večina dejanj, potrebnih za povrnitev ugleda in statusa pravni državi (vladavini prava), prav politične narave.

Klasična politična teorija socializma meni, da sta država in pravo zgodovinsko preživel kategoriji. Demokracija in pravo naj bi bili ideološki obliki meščanske ureditve in njuna vloga je prikrivanje razrednega bistva meščanske države. Država in pravo sta torej v socialistični državi bistveno spremenila vlogo: sta instrumenta, ki izraža voljo zmogovitega delavskega razreda, to pa v njegovem imenu dela avantgarda. Po tej tragični zmotni poti, ki zdaj ogroža sam projekt socializma v zgodovinskih merilih, so prišli socialistični fundamentalisti do revolucionarnega prava, katerega bistvo je pravzaprav v tem, da je pravo le formalizem. Upošteva se ga, kadar zahtevajo interesi avantgarde, lahko pa tudi ne. (Da ne bi mislili, kako zelo daleč je od nas takšna koncepcija, bi spomnila, da je med obračunom s pobudniški akcije 25 poslancev leta 1971, ki so se naslanjali na veljavni zakon, Andrej Marinc opozarjal, da je »zakonska možnost za nas komuniste le formalizem«. Časo-

pis za kritiko znanosti, št. 121 122 123, 1988, str. 179)

Rehabilitacija pravne države se začne torej pri novi definiciji vloge politične oblasti in nadaljuje s tem, da je treba državo narediti spet državo. Odstraniti je treba paradžne zveze z nedefiniranimi nosilci oblasti in moči odločanja, prav tako pa s spremembo ustavnega besedila odstraniti možnost, da ji samoupravni sistem rabi za fasado in da lahko izkorišča legitimnost samoupravnega površja (se za njim skriva). Vzporedno s tem je nujno omejiti možnost vplivanja politične oblasti na proizvodnjo, ker brez tega spet ni mogoče govoriti o tržišču. Tako samoupravljanje kot tržna ekonomija zahtevata avtonomijo subjektov, gospodarsko in politično, pravni sistem pa je potreben zato, da preprečuje samovoljno nosilcev politične oblasti, ne da jo omogoča z meglenimi ustavnimi in zakonskimi formulacijami.

Kandidatu bom svetovala, da bi maksimalno deloval v smeri, ki bi predsedstvo Jugoslavije izpostavilo kot varuha zakonitosti, saj v okviru svojih ustavnih delovnih pristojnosti lahko predlaga zakonske spremembe skupščinskemu organu, s svojo avtoriteto pa bi tudi drugače lahko poseglo v proces rehabilitacije pravne države pri nas. Veliko ne bi bilo treba delati na novo — problemi so razgrnjeni, v strokovni javnosti konsenz ogromen (od predlogov za zagotovitev neodvisnosti sodstva, do nadaljnje razvijanja prakse skupščinskih kontrolnih komisij, do odprave tajnega uradnega lista in onemogočenja prakse, da na podlagi neobjavljenih podzakonskih aktov izvršnih teles, ki se v skupščini pojavijo v najboljšem primeru z oznako strogo zaupno, lahko posegajo v pravice tretjih oseb).

SREČO ZAJC

Kvaliteta življenja

V volilni štab sem stopil zato, ker samo program Vinka Vasleta vsebuje nekatere točke, ki se mi zdijo življenjsko pomembne za stabilizacijo in ponovni razvoj naše družbe. Drugi programi so preveč očitni kompromis z doseženo politiko in zato ne zagotavljajo bistvenih političnih in gospodarskih sprememb, temveč samo modificirajo obstoječo politiko.

Področje, ki me posebej zanima, je področje tako imenovane kvalitete življenja. Termin sam za jema pravzaprav vse: od nepsredne demokracije, življenjskega standarda, človekovih pravic do varovanja okolja. Gre za zbirni pojem, ki predpostavlja, da samo vsestransko svobodna oseba lahko enakopravno participira v družbenem življenju. Termin ni izviren, povzet je iz nekaterih programov evropskih strank, ki so spoznale, da ljudje pričakujejo od njih nekaj več, kot lahko nudijo stari in izrabljeni strankarski programi. Zanimivo je, da se na tej točki dogaja zblizevanje tradicionalnih levih in desnih strank, kar je bilo doslej težko misliti.

Osnovna teza je, da je človek naravno bitje, ki je v holistični povezavi z naravo in lahko preživi samo, če bo deloval v duhu nove paradigme. Ekološka katastrofa je isto kot ideološka kata-

strofa: obe sta pripeljali do destrukcije naravnega in duhovnega ravnovesja. V tako imenovanih socializmih imamo opraviti s hkratnostjo obeh destrukcij: ekološko in ideološko, iz česar sledi, da je ekološko gibanje podrejeno in zato nima nikakršnega vpliva na globalno in lokalno politiko. V najboljšem primeru je samo moralni korektiv, kar je za dosego nove kvalitete življenja premalo.

Naš kandidat bi zato moral predstavljati tak program, ki zagotavlja dejanski vpliv ekologov, mirovnikov in drugih gibanj na globalno politiko države. Ponazorimo to z znano formulo, da je ekologija dolgoročna ekonomija. S strokovnimi študijami se da natančno predvidevati, kakšen vpliv bo imel nek objekt dolgoročno in zato se da predvidevati tudi njegov finančni rezultat. Za razliko od naših gospodarstvenikov govorimo o dolgoročnih vplivih in ne le o kratkoročnih učinkih. Naš kandidat bi moral prepričati Jugoslavijo, da ekološke kriterije vgradi v ustavo in zakonodajo.

Drugo pomembno področje je vprašanje socialne države oziroma države socialne blaginje, pri čemer bi se moral zavzemati za prestrukturiranje državnih izdatkov v prid socialne varnosti. Ob siceršnji navdušenosti za trg nihče ne predvideva blažitve socialnih težav s skladi, kar seveda pomeni, da tudi trenutni zagovorniki trga ne mislijo čisto resno. Po-

vezovanje z Evropo in razvitim svetom je nujno tudi zato, da bi svoja prizadevanja povezali s skupnimi evropskimi prizadevanji.

Tretje področje, ki bi ga moral naš kandidat upoštevati pri svojem delu je, da zadržimo odziv strokovnjakov, da jim omogočimo kvalitetno strokovno delo. Znanje je edini kapital, ki ga današnji svet kupuje po realni ceni, mi pa se obnašamo, kakor da gre za tone premoga. To seveda pomeni, da bi moral kot član predsedstva vsem drugim dokazati, da je izguba slehernega mladega raziskovalca vredna več kot izvoz enega samega tanka ali tone aluminija. Spet dolgoročno. Ustvariti bi bilo potrebno takšne pogoje, da se naši znanstveniki vrnejo in s svojimi izkušnjami sodelujejo v preoblikovanje družbe. To seveda pomeni, da je treba ločiti ideologijo in znanost.

Brez neposredne demokracije in enakopravne udeležbe slehernega državljana v politiki ni gospodarske reforme in brez gospodarske reforme ni izhoda iz krize. Vrstni red je zelo pomemben, kajti vse gospodarske reforme v tako imenovanih socializmih so bile neuspešne zato, ker so hotele kapitalizem brez kapitalizma in so vedno pristale v socializmu brez socializma. Zavedam se, da so spremembe možne v približno dvajsetih letih, vendar se s plača poskusiti zaradi prihodnjih rodov. Dovolj je bilo zmehčanih in skorumpiranih hrbenic naših očetov.

O ORGANIZIRANOSTI IN DELOVANJU MARIBORSKIH OBČIN ANKETA

Pred vami so osnovni rezultati mini ankete, s katero smo hoteli v MK ZSMS Maribor tudi na tak način »potipati« mnenje občanov Maribora o organiziranosti in delovanju mariborskih občin in mesta. Anketa je nastala in bila izvedena v času, ko so občani Maribora na razne načine izražali svoje mnenje o komunalni (raz)organiziranosti Maribora, mariborska politika pa si je, pod težo prej omenjenih mnenj, zadala nalogo, da ponovno (re)organizira mariborske občine. Tako je MK SZDL Maribor pričela predhodno široko javno razpravo o tej problematiki, s ciljem, da ugotovi, kaj si občani pravzaprav želijo — le nekateri smo bili mnenja, da bi to boljše in bolj ekonomično izvedli s kvalitetno javnomnenjsko raziskavo. Javna razprava je sedaj zaključena — eno od spoznanj mariborske politike, pa je tudi to, da bo le (!) potrebno izvesti kvalificirano javnomnenjsko raziskavo.

Tukaj prezentirana mini anketa ne more biti nadomestilo za zgoraj omenjeno javnomnenjsko raziskavo, ponuja pa nekaj informacij o tem, kaj si o komunalnem sistemu mislijo občani.

Statistični vzorec anketirancev je bil povzet po vzorcu raziskave SJM in je obsegal 250 občanov. Zaradi organizacijsko-tehničnih težav pa je bilo anketiranih le 122 občanov, zaradi česar so rezultati zgubili nekaj svoje teže, ker jih ne bo mogoče z dovoljšno statistično verjetnostjo posploševati na celotno populacijo.

II. ALI STE SEZNANJENI Z GRADIVOM »ELEMENTI ZA RAZPRAVO O ORGANIZIRANOSTI OBČIN IN MESTA MARI-BOR«?

a)	šifra	frekvenca	procent
a) tega nisem slišal	1	24	19.67 %
b) seznanjen v časopisu, RTV	2	55	45.08 %
c) razpravljaj na sestanku	3	41	33.61 %
c) brez odgovora	7	2	1.64 %
manjkajoče	0	0	0.00 %
	122	100.00 %	

a)	šifra	frekvenca	procent
a) nisem seznanjen	1	67	54.92 %
b) sem seznanjen	2	48	39.34 %
c) brez odgovora	7	7	5.74 %
manjkajoče	0	0	0.00 %
	122	100.00 %	

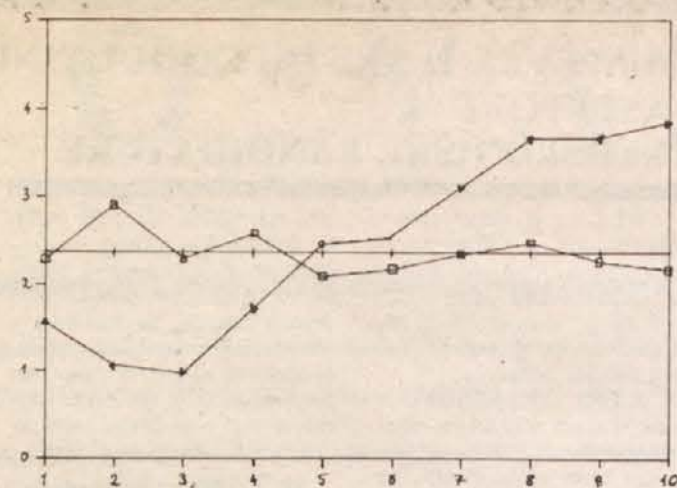
a)	šifra	frekvenca	procent
a) dovolj kvalitetno, ...	1	6	4.92 %
b) potrebno vsebinsko dopolniti	2	21	17.21 %
c) ni kvalitetno	3	21	17.21 %
d) brez odgovora	7	74	60.66 %
manjkajoče	0	0	0.00 %
	122	100.00 %	

Odgovori kažejo, da 19.67 % anketirancev sploh ni vedelo za pričetek javne razprave, 45.08 % anketirancev pa je o javni razpravi bilo obveščenih zgolj iz sredstev javnega informiranja, 33.61 % anketirancev pa je razpravljalo o tej temi na kakšnem sestanku.

Le 39.34 % anketirancev je bilo seznanjenih z osnovnim gradivom za javno razpravo in le 4.92 % anketirancev je menilo, da je gradivo za javno razpravo dovolj kvalitetno, 17.21 % jih je menilo, da gradivo potrebuje kvalitativna dopolnila in nadaljnjih 17.21 % anketirancev je menilo, da gradivo sploh ni dovolj kvalitetno.

Rezultati kažejo, da »široka javna razprava« med anketiranci ni bila niti preveč široka niti preveč javna tako v kvantitativnem kot v kvalitativnem smislu (sodeč po oceni kvalitete gradiva).

V naslednjem sklopu vprašanj smo spraševali po oceni različnih vidikov delovanja občin, pomembnih tako za posameznika (pridobitev raznih dovoljenj, osebnih izkaznic, komunalna ureditev, uveljavljanje interesov občanov), kakor tudi tiste, ki so splošnejšega pomena (delegatski sistem, uresničevanje zakonov in predpisov, vpliv občine na OZD, medobčinsko sodelovanje in uveljavljanje interesov občine v mestu in republik).
 ■ V naslednjem sklopu vprašanj smo spraševali po oceni različnih vidikov delovanja občin, pomembnih tako za posameznika (pridobitev raznih dovoljenj, osebnih izkaznic, komunalna ureditev, uveljavljanje interesov občanov), kakor tudi tiste, ki so splošnejšega pomena (delegatski sistem, uresničevanje zakonov in predpisov, vpliv občine na OZD, medobčinsko sodelovanje in uveljavljanje interesov občine v mestu in republik).

□ Srednja ocena + Povprečje srednjih ocen ◇ %/10 Ne ve, neodločen

Legenda za horizontalno:

1. Pridobitev raznih dovoljenj
2. Izdaja osebnih dokumentov
3. Urejanje komunalne problematike
4. Možnost uvelj. interesov in pobud občanov
5. Delovanje delegatskega sistema
6. Vpliv občine na poslovanje OZD
7. Uresničevanje zakonov in predpisov
8. Sodelov. z drugimi mb občini
9. Uvelj. int. občine v mestu
10. Uvelj. int. občine v republici.

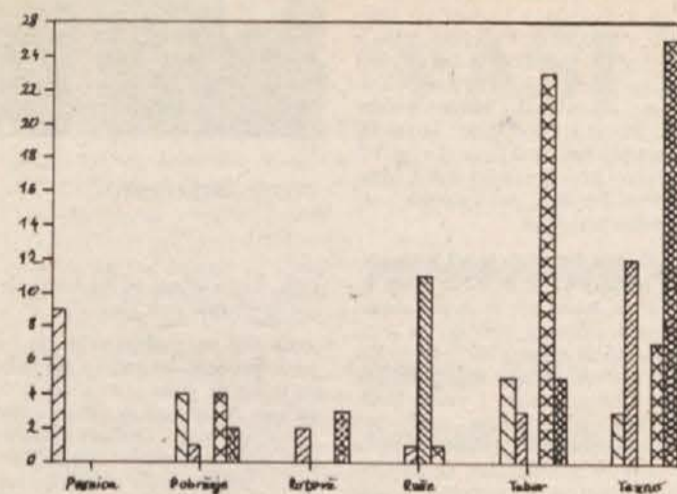
Iz gornjega grafa je zanimiva analiza srednjih (povprečnih) ocen in procent tistih, ki so neodločeni oz. ne poznajo delovanja občine na določenem področju.

Povprečje srednjih ocen, ki je 2.35 (min 1 — max 5), kaže na to, da so anketiranci nasploh nezadovoljni z delovanjem občin.

Najbolj pozitivno je bilo ocenjeno »Izdajanje in podaljševanje osebnih dokumentov« (2.89), višje od povprečja pa sta bila ocenjena še »Možnost uveljavljanja pobud in interesov občanov« (2.57) in »Sodelovanje vaše občine z drugimi mariborskimi občini« (2.48) — vsi ostali vidiki delovanja občin so ocenjeni pod povprečjem: »Pridobitev raznih dovoljenj« (2.28), »Urejanje komunalne problematike« (2.28), »Kvaliteta delovanja delegatskega sistema« (2.09), »Kvaliteta vpliva občine na poslovanje OZD« (2.17), »Uresničevanje zakonov in predpisov« (2.34), »Uveljavljanje interesov vaše občine v mestu« (2.25), in »Uveljavljanje interesov vaše občine v republici« (2.16). Delovanje delegatskega sistema je tako dobilo najnižjo srednjo oceno.

Zanimiv pa je tudi procent tistih, ki so odgovorili pri ocenjevanju z opcijo Ne vem, neodločen, saj nam kaže, da imajo anketiranci najbolj definiran odnos do urejanja komunalne problematike, izdajanje osebnih dokumentov in možnosti uveljavljanja svojih interesov ter pobud, kjer je bil procent odgovorov Ne vem, neodločen pod 20 %, pri ostalih vidikih pa je bil ta procent višji.

■ Naslednji graf pa nam prikazuje povezanost občine bivanja in občine, kjer je anketiraneec zaposlen:

Rezultati iz tega grafa potrjujejo podmeno, da sta občini Ruše in Pesnica bolj homogeni kot ostale, če opazujemo kraj bivanja in kraj zaposlitve anketirancev.

■ Nadalje nas je zanimalo, kaj si anketiranci mislijo o obsegu finančnih sredstev, ki jih porabi občina za svoje delovanje, in o številu zaposlenih na občini.

VI. KAJ MENITE O OBSEGU FINANČNIH SREDSTEV, KI JIH PORABI OBČINA ZA LASTNO DELOVANJE? OBČINA PORABI ...

a)	šifra	frekvenca	procent
a) preveč	1	60	49.18 %
b) ravno dovolj	2	15	12.30 %
c) premalo	3	7	5.74 %
č) ne vem	4	35	28.69 %
manjkajoče	5	5	4.10 %
	122	100.00 %	

VII. ALI JE PO VAŠEM MNENJU NA OBČINI ZAPOSLENO ...

a)	šifra	frekvenca	procent
a) preveč	1	64	52.46 %
b) ravno dovolj	2	22	18.03 %
c) premalo	3	8	6.56 %

č) ne vem	4	23	18.85 %
manjkajoče	5	5	4.10 %
	122	100.00 %	

Odgovori več kot nazorno prikazujejo, da približno polovica anketirancev meni, da občina porabi preveč denarja (49.18 %) in da je na občini preveč zaposlenih (52.46 %).

■ Da bi zvedeli, kakšne spremembe v občinskem sistemu si anketiranci želijo, smo zastavili naslednji vprašanje:

VIII. ALI MENITE, DA BI BILO POTREBNO ZA BOLJŠE DELOVANJE OBČINE PREDVSEM ...

a)	šifra	frekvenca	procent
a) zamenjati ljudi	1	36	29.51 %
b) spremeniti občinski sistem	2	32	26.23 %
c) oboje	3	28	22.95 %
č) ne vem	4	21	17.21 %
manjkajoče	5	5	4.10 %
	122	100.00 %	

IX. ALI BI MORALA OBČINA ...

a)	šifra	frekvenca	procent
a) razpravljati o vsem	1	44	36.07 %
b) razpravljati o zadevah občanov	2	50	40.98 %
c) ne vem	3	22	18.03 %
manjkajoče	6	6	4.92 %
	122	100.00 %	

Videti je, da anketiranci menijo, da so potrebne spremembe v občinskem sistemu, saj jih krepka polovica meni, da je potrebno spremeniti sam sistem ali pa je potrebno zamenjati ljudi, ki ta sistem uredničujejo (uradnike, funkcionarja) — 22.95 % pa jih meni, da je potrebno zamenjati tako sistem, kot tudi ljudi, ki ga uredničujejo.

Mnenje o pristojnosti občin pa je precej razdeljeno, čeprav je ocena, da naj bo občina pristojna predvsem za zadeve občanov, močnejša od opcij, da naj bo pristojna za vse (razlika med njima je 4.91 %).

■ Eno od osrednjih vprašanj te ankete je:

V. MENITE, DA JE POTREBNO ORGANIZIRANOST MARI-BORSKIH OBČIN IN MESTA ...

a)	šifra	frekvenca	procent
a) ohraniti tako	1	15	12.30 %
b) št. občin zmanjšati	2	29	23.77 %
c) ukiniti PDPS, občine samostojne	3	7	5.74 %
č) vrniti v eno občino	4	42	34.43 %
d) kaj drugega	5	6	4.92 %
e) neodločen, ne vem	6	18	14.75 %
manjkajoče	5	5	4.10 %
	122	100.00 %	

Zaznati je jasen trend po reduciranju števila občin, opcija vrnitev v eno občino je najmočnejša (34.43 %), opcija zmanjševanja števila občin ob ohranitvi mestne PDPS pa je manj močna (23.77 %).

Le 12.30 % anketirancev pa meni, da naj ostane organiziranost enaka, in le 5.74 %, da je potrebno ukiniti mestno PDPS, občine pa postanejo samostojne.

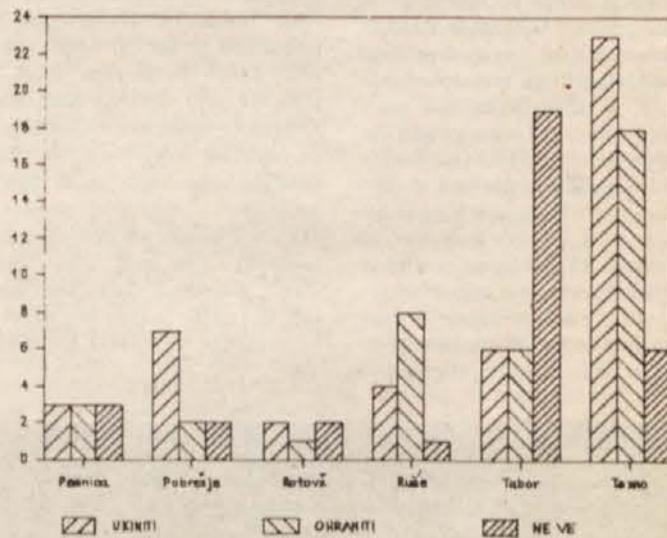
■ Na koncu smo spraševali, ali bi anketiranci ohranili ali ukiniti občino v kateri stanujejo, in dobili naslednje rezultate:

X. VI BI OBČINO, V KATERI STANUJETE ...

a)	šifra	frekvenca	procent
a) ukiniti	1	45	36.89 %
b) ohranili	2	38	31.15 %
č) ne vem	3	33	27.05 %
manjkajoče	6	6	4.92 %
	122	100.00 %	

Razmerje med tistimi, ki bi ukiniti in tistimi, ki bi ohranili občino, v kateri stanujejo, je precej tesno.

Nekoliko bolj jasno sliko pa dobimo, ko to vprašanje križamo z občino, v kateri anketiraneec živi, kar nam kaže naslednji graf.

Iz grafa je razvidno, da anketiranci v Pesnici, Rušah in tudi na Taboru niso odločeni, ali svojo občino ukiniti ali ne — v ostalih občinah pa je tistih za ukinitje več.

Zaključek

Rezultati te mini ankete kažejo vrsto zanimivosti — nekateri se skladajo s tistimi, kar je zapisano v rezultatih prvega dela javne razprave, nekateri pa ne.

Odgovori pa jasno kažejo, da anketiranci niso zadovoljni s sedanjim občinsko organiziranjem, da si želijo sprememb, predvsem v smeri vzpostavitve ene oz. morebiti več občin (urbano središče in samostojne satelitske občine), ki pa bi jih v vsakem primeru moralo biti manj kot sedaj.

Anketiranci pa niso zadovoljni tudi z delovanjem sedanjih občin, kar kažejo ocene raznih vidikov delovanja.

Zaključim lahko s tem, da anketiranci hočejo reorganizacijo mariborskih občin, vendar pa to ni vse: razen zmanjšanja števila občin hočejo tudi »reorganizacijo« (ne)kvalitete delovanja občin.

Pripravi: Branko Žnuderl

Študentski servis p.o.,
maribor
skupna 1961 priložnost

MARIBOR, Gosposvetska 87, tel. (062) 29-491
CELJE, Ul. 29. novembra 31, tel. (063) 34-434
KRŠKO, Ul. 4. julija 38, tel. (068) 71-977
M. SOBOTA, A. Novaka 19, tel. (069) 25-005
T. VELENJE, Kersnikova 1, tel. (063) 855-185
RAVNE NA K., Trg svobode 5, tel. (062) 862-072
SL. KONJICE, Partizanska 19, tel. (063) 751-888

Intervju: BOYE — Dosta, dosta, dosta

Boye sem poslušal dvakrat v treh dneh: v Ljubljani v diskoteki Turiist na žuru kravarjev iz RK ZSMS, drugič pa v mariborskem ŠTUK-u, kjer sem tudi napravil pričujoče intervju. Če primerjam oba koncerta, lahko rečem, da so Boye rock band, ki mu bolj ležijo dvorane kot stisnjeni sofisticirani prostor diskoteke. So izrazita rock skupina, ki se v določenem volumnu doseže zadovoljivo polnost svojega zvočnega izraza. Skupino sestavljajo v glavnem dekleta (na začetku njihove poti v zgodnjih osemdesetih letih — 1981 — so lahko sodelovala izključno dekleta), in sicer dve pevkici, bobnarka in kitaristka, moški del pa zastopa bas kitarist. Poleg osnovne zasedbe sta bila z njimi še bivša pevka in solist na ustni harmoniki. Medtem ko pravega opravičila za nastop bivše pevke nisem našel, lahko rečem, da se je slednji zelo dobro vklopil v skupino v dveh pesmih, pri katerih je sodeloval. Drugače pa so Boye pop rock skupina z močnimi asociacijami na newyorške Ramones tako po zvoku kot po strukturi skladb in načinu njihove interpretacije.

Koncert na ŠTUK-u me ni pustil hladnega in moram reči, da se ob njihovi glasbi lahko zelo zabavam, kar pomeni, da svoje poslanstvo dobro opravljajo, o kakšnih večjih ali višjih ambicijah pa tudi dvomim, da same razmišljajo. Njihov prvenec z naslovom *Dosta, dosta, dosta* iz leta 1988 je Radio Student proglašil za domačo ploščo leta, čeprav je do nje zaradi več kot zanič distribucije zelo težko priti. Za intervju sva se z *Biljo* (drums) in *Jasno* (vokal, teksti) pogovarjala *Vasja in jaz*.

Bilja: Vzdušje na koncertu nas ni motilo, mi smo se zabavali po

svoje. Sicer nam bolj ležijo klubski prostori, toda v Turistu ni bilo takšnega vzdušja. Tukaj je bilo tudi več ljudi in na nek način je bilo dobro, čeprav ni bilo tako kot v Prešernu (KUD Prešeren) v Ljubljani. Tam je bilo fenomenalno. Imele smo celo dodatek.

Katedra: Sedaj ste na turneji?
Jasna: Da, samo na neki manjši jugoslovanski turneji. Predstavljamo svojo prvo ploščo, s katero igramo vse komade. Zadnjega na plošči smo samo priredile za koncertno izvajanje.

Katedra: Ste iz Novega Sada. Kako vidite Maribor, kako ga občutite?

Bilja: Maribor je zelo podoben Subotici ali Novemu Sadu. Ko smo prišli sem, smo komentirali, da se počutimo kot doma. To ni kompliment. Tudi publika je zelo podobna. Meni Novi Sad ni všeč, je zelo depresiven. Ljudje na koncertih skoraj ne poznajo naših skladb, za kar je kriva zelo slaba distribucija s strani naše firme PGP RTB. V Beogradu, Novem Sadu in Zagrebu jo lahko dobiš le v eni trgovini. Sploh niso vložili nič v reklamo. Najprej so nam izdali singl, s katerim so hoteli preizkusiti tržišče. Bili so zelo zadovoljni, ker je bil uspešen.

Katedra: Za vas sem slišal že pred kakšnimi šestimi, sedmimi leti. Potem je bila vmes pavza, ko ni bilo glasu o vas. Kaj ste delali v tem času?

Jasna: Igrale smo na koncertih, in sicer v Ljubljani, Zagrebu, Dunaju, Linzu, Novem Sadu, Beogradu, Sarajevu... Obstajamo že od 1981.

Bilja: Nikoli nismo nehale igrati. Ze osem let kontinuirano obstajamo in igramo. Nismo imele nobene pavze. Da nisi slišal za nas, kot tudi ni ogromno drugih ljudi, je problem te drža-

ve in njenih institucij in na koncu tudi diskografskih hiš ter rock kulture nasploh. Mislim, da smo že sedem let eden od najzanimivejših jugoslovanskih skupin in v tem času smo uspevale edino igrati. Tudi igrati nismo mogle, kot bi hotele, ker nismo imele plošče, in če nimaš plošče, nečemo tvegati s koncerti. Začaran krog, čeprav smo me edina ženska rock skupina pri nas in imamo svojo, žensko senzibilnost, ki prej ni bila znana.

Katedra: Z novim valom, oziroma še prej s pojavom punka, je bilo zelo popularno vključevati punce v rock skupine, oziroma nastalo je veliko ženskih skupin (kar lahko kar povežemo z zelo močnimi družbenimi gibanji, ki jih je punk sprožil in del teh pretežno emancipativnih gibanj je bilo tudi žensko gibanje). Pri nas ste to bile ve in reško-opatijske *Cacadou Look*, čeprav gre za popolnoma različni glasbeni usmeritvi.

Bilja: Šlo je predvsem za fenomen ženske, ženske skupine, čeprav se je potem pokazalo, da ni bistvo v tem, ali je to ženski band, ampak, ali je neka skupina kvalitetna. Vedno smo se naslanjale na punk in novi val. To nam je bil tudi način življenja.

Jasna: Ženski so ostali še vokalni in teksti, ki so napisani v ženskem spolu z očmi ženske in njenega doživljanja. Če se tudi kakšni moški tako počutijo in jim je to blizu, je to samo dobro.

Bilja: Jasna piše tekste in izdala je tudi knjigo. Glasbo delamo skupaj, čeprav je oboje težko deliti in se vedno prepleta. Nekaj časa smo hotele delati le z ženskami in tudi delale smo tako. To nam je bilo zelo pomembno in zelo dobro smo se počutile brez moškega terorja, brez moških vplivov. To je bilo prva tri,

štiri leta, nato pa smo prišle malo k sebi in nam to več ni pomnilo ničesar. Dekleta so odhajala in potrebovale smo nove člane. Nobena nova punca ni igrala, kot smo hotele, in odločile smo se, da bomo še naprej dobra skupina, vendar ne ženska: To je bil za nas zelo važen trenutek. Imamo bas kitarista. Naslednji trenutek je bil, da sodelujemo s čimveč ljudmi. Prvenec smo napravile s *Kojo* (*Disciplina kičme, ex Šarlo, akrobata, op. pis.*), ki je eden od najbolj zanimivih ljudi. Vedno smo imele probleme s producenti, saj nam ni nobeden znal napraviti pravega zvoka v studiju. Vsi so nas hoteli omehčati; nas napraviti bolj ženske, bolj pop, ker so hoteli z nami hitro zaslužiti. Nato smo poklicali njega. To je bilo 1985, 1986 smo z njim napravili singl, jeseni 1988 pa nam je izšel prvi album. **Koja** je bil avtor dveh pesmi, na nekaterih ostalih pa je še igral kitaro in bil kar enakopraven član skupine. Tudi vplival je na nas, imamo pa tako ali tako iste okuse. Producent mora biti produktivec, nekakšen inženir zvoka. Za žive nastope pa poskušamo vklapljati nekakšne zanimivosti, kot je npr. *Željko* na ustni harmoniki. Na žalost je pri nas zelo malo žensk, ki se ukvarjajo z glasbo in živijo na ta način. Verjetno je to zaradi konzervativne vzgoje in zaradi klasične vloge ženske, ki se zelo razlikuje od tiste na zahodu, kjer se veliko več punc ukvarja s takšno dejavnostjo. Drugi naš gost je naša bivša, prva in takrat edina pevka, *Masha*, ki, čeprav več ne dela z nami, vedno spremlja naše delo.

Katedra: Kaj vas žene, da delate in vztrajate?
Bilja: Naše trde glave. Mi smo otroci mesta in smo tudi zrasli v mestu. Hočemo izraziti naše ob-

čutke o dogodkih, ki nas prizadenejo. Potem nam je še všeč ta medij, koncerti.

Jasna: Vsaj enkrat hočemo napraviti, kar želimo in to dobro. Sedaj bomo še predstavljale našo prvo ploščo, dokler bo interes, ker te plošče ljudje še sploh ne poznajo.

Bilja: PGP RTB se zdi že dovolj, da so nam izdali to ploščo. To je bil za njih strašen napor in pri tem se vse konča. Mi jih le še obremenjujemo z nekimi našimi zahtevami. Celo same smo morale kupovati svoje plošče in jih pošiljali ljudem v druge kraje, čeprav je nalletela na zelo dobre kritike. Ti nekaj delaš, ljudje pravijo, da je to dobro, in zaradi nekih bedakov ne moreš ničesar premakniti.

Jasna: V Beogradu in Ljubljani so jo proglasili na radiu za ploščo leta. Torej imata ti dve mesti vseeno nekaj skupnega.

Bilja: Tam se tudi najbolje počutimo. Zelo je podobno tudi na naših koncertih. V Ljubljani so nas spraševali o naših političnih stališčih. Ampak me se ne ukvarjamo s politiko. Mislimo, da je tako bolje, saj se ne obremenjujemo z nekim ozkim krogom, mestom ali področjem, iz katerega prihajamo. Rock kultura je planetarna stvar in je iznad teh, zame nepomembnih reči.

Katedra: Kako pa kaj z ostalo sceno v Novem Sadu?

Bilja: V Novem Sadu obstajajo najboljše skupine, čeprav tega nihče ne verjame. Novi Sad je zelo zaprto mesto in zelo težko, kar se tiče rock glasbe. V vseh večjih mestih, kot so Ljubljana, Zagreb... je poskrbljeno tudi za nepopravne okuse, za glasbo, ki jo poslušajo manj ljudi. V Novem Sadu pa ni ničesar. Niti za široko publiko niti za ožje skupine lu-

di. Sedaj še delujejo nekatere skupine, ki so že od 1981 v našem krogu. To so: *Luna, Obojeni program in La strada*. Takrat, 1981, se je še lahko snemalo na radiu. Obstajala je tudi oddaja Jugoslovanska rock scena, ki je predvajala predvsem nove skupine. To so poslušali tudi v Beogradu, dokler ni voditelj odšel z radija in je bilo vsega konec. Monopol danes držijo ljudje iz mladinskih organizacij, ki zasedajo vsa mesta in nič ne delajo. Obstajajo tudi skupine po kletah, ki se ne morejo nikjer predstaviti.

Jasna: Tu in tam so koncerti, ni pa kontinuiranega delovanja. Ni nobene produkcije.

Bilja: Novosadski mladinski časopis *»Stav«* še ni napravil intervjuja z nami, čeprav ga je z Bajago. Še posebno je vse zaprto za Novosadčane. To je fenomen Novega Sada in odkar obstajamo nas povsod lepo sprejmejo; v Novem Sadu je nekaj zelo slabege. Mogoče celo klima. Ljudje so v redu, je študentsko mesto in ima še celo enega najboljših studijev za snemanje pri nas, mi pa v njem nismo mogli snemati. Ko so slišali, da nam bo *Koja* producent, je bilo vse gotovo. Tam se ga bojijo! Tega sploh ne razumem. Edini dogodek je enkrat letno *Sterijini pozorje*, drugače pa v gledališču nimaš kaj početi.

Bilja: Na radiu nam (redko) vrtijo naše stare stvari, kljub temu, da smo izdale novo ploščo. Snemat lahko pridejo Bajaga in Ekatarina, mi pa ne! Verjetno so zlobni, ker mislijo, da smo jim obrnili hrbet, čeprav nam nikoli niso ničesar dali.

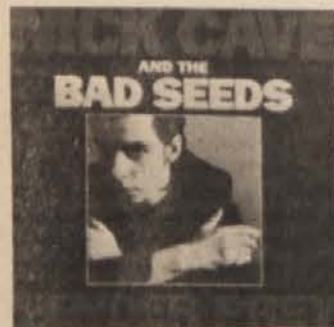
Jasna: Na srečo to drugje ni pomembno, važno je le, kaj delaš in kako.

PEC

FOTO: KATARINA VIŠOČNIK

PONUDBA

NICK CAVE
AND
THE BAD SEEDS
Tender prey

V lanskem letu je Nick Cave izdal že svojo peto »samostojno« ploščo po razpadu matične skupine *The Birthday Party*. Po zbirki coverjev *Kicking Against the Pricks* in po pogrebni *Your Funeral... My Trial* je Cave presenetil kot še nikdar doslej. Če so kritiki njegove remake starih hitov dvigali v nebo in nato, že kar samoumevno, naslednjo ploščo bolj ali manj popljuvali ali vzeli z rezervo, mu tega albuma ne more nihče oporekati. Celo večno hladna in odmaknjena Velika Britanija mu je priznala njegovo zasluženno mesto na rock sceni. Ze sam podatek, da je singl s te plošče, *The Mercy Seat*, ki dobrih sedem minut do popolne katarze stopnjuje zvočno dinamiko kot podlogo *Nicku Caveu*, ki kot obojenec na

električnem stolu ponavlja verz: *»I'm not afraid to die...«*... proglašen s strani kritikov v vseh treh glavnih angleških rock časopisih *Sounds*, *New Musical Express* in *Melody Maker* za malo ploščo lanskega leta nam lahko pove dovolj. Tudi velika ni v dosti slabši poziciji, saj se bori v gornjih delih lanske top albumov.

Tender prey je pravi soul album, ki nas prav olajša ob poplavi aluminijasto-plastičnega dreka, ki se vrti po dekadentnih kabelskih programih tipa Sky. Cave na tej plošči celo pozablja, da ne zna peti. Na njej je svoj izraz privedel do vrhunca. Očistil je svojo glasbo in zreduciral njene elemente na najidealnejšo mero. Repeticio, s katero je pretiral na prvencu, blues, ki je njegov drugi album, melodijo, ki

je lastnost tretjega in manično žensko pogojeno depresivnost, s katero je prešel vse meje (za nekatere tudi mere) na četrtem, je tukaj združil v enkratni konglomerat, ki mu ne moremo ničesar odvzeti niti dodati. To je Nick Cave! Rezki klavir je postal temeljna podloga za njegove pesmi, medtem ko je kitara *Blixe Bargelda* končno postala instrument, ki igra in zraven še poslušala vokalista. Cave je enostavno premočen za kaj več.

Na albumu najdemo ogromno zvrsti, ki jih je mojster združil v homogono tvorbo: popovska *Deanna*, bluesovska *Alice*, in *up Jump The Devil*, pseudo jazzy *Slowly Goes the Night*, rockerski *City of Refugees* in *Sugar Sugar Sugar*, baladna *Mercy* ter pijanska (v tričetrinskem taktu) *New Morning*

so pesmi, ki ustvarjajo popolno delo. Nič ne manjka, nič ni preveč, poleg tega pa bi lahko še vsaka zase stala kot mala plošča. Ustna harmonika in *Cavovo* dingovsko zavijanje nam povesta o Avstraliji mnogo več kot vse proslave ob dvestoletnici tega kontinenta.

Zver, ki zavija s harmoniko in tuli z glasom ter spušča svojo dušo, ko si trga še krvavo meso, je napravil enega najboljših rock albumov tega desetletja in vsa sreča, da je izšel pri nas (po nekkih verzijah) namesto zdošločasnega tretjega albuma *Diamande Galas*. *You Must Be Certain in of the Devil*, ki je s svojo črno magiko kot čarovnica iz Popeya v primerjavi z *Nickom*.

PEC

NATEČAJI

MESTNA KONFERENCA ZVEZE SOCIALISTIČNE MLADINE SLOVENIJE MARIBOR Prešernova 17, Maribor

RAZPISUJE v sodelovanju z DRUŠTVOM ARHITEKTOV MARIBOR Trg. B. Kraigherja 3, Maribor

SPLOŠNI JAVNI, ANONIMNI, ARHITEKTONSKI NATEČAJ ADAPTACIJE SODNEGA STOLPA V MARIBORU

- 4. Razpisovalec bo najvišje ocenjenim elaboratom podelil: 1. nagrado - 3.000.000.- din ... 10. Kraj in čas razstave bosta objavljena hkrati z izidom natečaja v istih medijih.

Mladinski kulturni center Orožnova ul. 2 62000 Maribor

NATEČAJ Razpisujemo natečaj za ime in znak za prvi in edini novoročkovski klub v Mariboru.

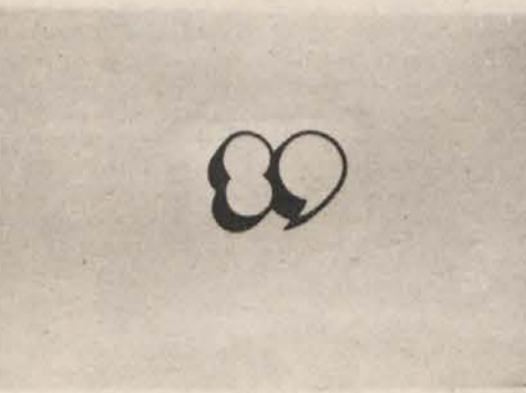
Izdelek mora vsebovati: - ime - grafično, oblikovno rešitev znaka - imena - šifro in naslov avtorja

LIKOVNI ANNALE '89

PEDAGOŠKA FAKULTETA MARIBOR OO ZSMS PF ZA LIKOVNI ANNALE 89 62000 Maribor

»Smo študentje Pedagoške fakultete v Mariboru. Študiramo likovno pedagogiko in se aktivno bavimo z likovno umetnostjo.«

Vemo, da likovni - duhovni napredek ni enak v vseh državah. Zaradi tega si želimo zblizevati - spoznati želimo tudi ostale študente likovne umetnosti, ker je resnična umetnost internacionalna in aktualna za vsakogar.

Letos želimo vključiti tudi študente iz drugih evropskih držav. S tem bi ANNALI dobili celovitejši videz. Zaradi tega pozivamo k sodelovanju vse študente, ki bi se na srečanjih želeli predstaviti s svojimi deli.

Form for registration: PRIJAVNICA! Ime: Priimek: naslov, ulica: mesto: pošta: Starost: Študijska smer: Tuj jezik, ki ga govorim: Tuj jezik, ki ga razumem: Na ANNALU 89 želim delati na področju: a) slikarstvo b) kiparstvo - les - železo - glina c) ostale tehnike Datum prihoda na prireditev: Datum odhoda: Ostale želje in pripombe!

NAPOVEDUJEMO

KOTIČEK ZA KINOFIJE

Oni dan me je neki kinofil v prvotnem pomenu besede opozoril, da sem svinja. Ker sem po kitajskem horoskopu res svinja, si tega nisem vzel pretirano k srcu, tako, da bo v kinofilskih kotičkih še naprej govora o filmih, ki se rolajo po kinodvoranah, o psih pa le, kolikor se pojavljajo na filmu. Okoli 10. marca starta na svoj zmagoslavni pohod film Kavarna Astoria, in to iz Maribora, kjer je bil tudi posnet.

Grandmother (Babica), ki je kombinacija animiranega in igranega filma. Tudi, toda ne zgolj zaradi tega, ker je prišel k igranemu filmu od likovne umetnosti preko animiranega filma, ga nekateri primerjajo s poljskim režiserjem Valerianom Borowczykom (spomnimo se njegovih filmov Povest o grehu, ki ga je posnel še na Poljskem, pa Pocestnice s Sylvio Kristel in Za samostanskimi zidovi), predvsem glede vizualne estetike filmov. Glede »vzdušja« dolguje Lynch kar precej nemškemu ekspresionističnemu filmu (Lang: Metropolis; Murnau idr.), pa literaturi (Kafka) itd., vse to pa reflektira na svojski, »postmodernistični« način. Svoji prvi povsem igrani film Eraserhead, ki je svojevrstna kombinacija science-fictiona in psiho-drame, je začel snemati že leta 1972, a zaradi finančnih težav je film dobil dokončno podobno šele 4 leta kasneje.

V Katedrinem kinu si boste lahko ogledali Eraserhead in Človeka-slona, najbrž pa tudi Modri žamet (pred kratkim so ga vteli v ŠTUK-u, pa tudi sicer ga je YU-distribucija odkupila in se rola v rednem sporedu kinotov). Če bo vse po sreči, bomo ob projekcijah posameznih filmov pripravili tudi neke vrste »gledalski list«.

ŠTUK GALERIA 88

KINO ŠTUK Program za mesec marec, 1989: Ponedeljek, 6. 3. ob 19. in 21. uri: »MODEL« (MODEL), amer. erotični thriller. Režija: JAMES TOBACK. Glavne vloge: NASSTASJA KINSKI, RUDOLF NUREJEV Vstopnina: 2000.- Ponedeljek, 13. 3. ob 19. in 21. uri: »THE LONG RIDERS« (JEZDECI NA DOLGE STEZE), amer. western. Režija: WALTER HILL. Glavne vloge: STACY KEACH, KEITH KEACH, DAVID CARRADINE, KEITH CARRADINE, ROBERT CARRADINE, DENIS QU Aid, RANDY QU Aid Vstopnina: 2000.- Ponedeljek, 20. 3. ob 19. in 21. uri: »WISH YOU WERE HERE« (RA DA SE TE SPOMINJAM), angleška satira. Režija: DAVID LELAND. Glavne vloge: EMILY LLOYD, TOM BELL, JESSE BIRDSALL, GEOFFREY DURHAM NAGRADA MEDNARODNE FILMSKE KRITIKE - CANNES '87 Vstopnina: 2000.- Ponedeljek, 27. 3. ob 19. in 21. uri: »UOMINI CONTRO« (LJUDJE PROTI), ital. vojna drama. Režija: FRANCESCO ROSSI. Glavne vloge: GIAN MARIA VOLONTE, MARK FRECH HETTE, ALAIN CUNY Vstopnina: 2000.-

tomaz vrljic SLIKE sept.-dec. 1988 Če je svet nedokončana skica (Van Gogh), potem si ogledajte karosografske projekcije na tej razstavi in se ne držite načel: "Status amat. piece, sed non vult tingere plantas" (Mašek ima rad ribe, ampak si noče zmočiti tačk). Infatilnost - če ne postanete kakor otroci, ne pridete v nebeško kraljestvo, pa tudi na Vrljicov papir ne, ali ko nismo več otroci, smo mrtvi. Ekspresija - neha, melanholična, otroška, divja, fantastična, komična, kronična, tragična, farnišna, skratka - omis de terminatio est negatio. Simbolika - ključna stvar za razumevanje dela T.V. (glej: E.Panofsky: The Early History of Man in a Series of Paintings by Pievo di Cosimo, London 1977. Melanholičja - T.V. variira med počasnim introvertirancem, ki ljubi spokojnost, frontalnost in preprosto razumljivo (portret N.N.) in naglim ekstrovertirancem, ki ljubi šuštnost in podlega čustvenosti (Mens sana in corpore sano) in a tem odnos med ljudmi karikira do nežnosti. Erotika - skoraj nikoli spolnična, nikoli dionizična - neha, celo aramejska senzualnost, ki je obenem hrepenenje. Pristop do ženake je pristop do življenja. Za nadaljno razlago glej: Wilhelm Heinrich Wackenroder: Herzensergieusungen eines kunstliebden Klosterbruchers, 1797 (Brenni izlivi samostanskega brata - ljubitelja umetnosti 1797). Peter Rak

Študentski časopis Katedra Tyrševa 23, 62000 Maribor Telefon: 062-212-004 Številka žiro računa: 51800-678-81846 Ustanovitelj in izdajatelj: Univerzitetna konferenca ZSMS Maribor Uredništvo: Danilo Vezjak (glavni urednik); Sašo Dravinec (odgovorni urednik); Samo Resnik, Silvo Zapečnik, Peter Tomaž Dobriča, Rajko Mušič, Darinko Kores-Jučka, Miro Lenič, Dejan Pušenjak. Oblikovalec: Beno Artnak Lektor: Boris Svetel Vodja prodaje: Gorazd Kos Predsednica časopisnega sveta: Dragica Korade Katedra izhaja ob podpori Druženega dogovora o financiranju mladinske periodike v Sloveniji. Izdelava: VEČER, MARI-BOR Tehnični urednik: Snežana Štubi Naklada: 6000 izvodov Cena posameznega izvoda: 2500 dinarjev Naročnina za vse leto znaša 35.000 dinarjev, za pravne osebe 70.000 dinarjev, za tujino 30 DEM oziroma enaka vsoti v drugi valuti. Oproščeno temeljnega premetnega davka po sklepu št. 421-1/70 z dne 11. 1. 1970. Uradne ure: vsak dan, razen sobote in nedelje med 11. in 13. uro.

